1/88

ARTHUR C. CLARKE

2010 ODYSSEY TWO

ARTHUR C. CLARKE

THE CENTURY'S GREATEST STORY CONTINUES...

2010 ODYSSEY TWO

GRANADA

LASER

fanzin SFK Laser 1/12/1988

Obsah: Redakce

Dokončení 2010- Odysea dvě
Slovo na závěr

Do příštího čísla připravujeme:

román A.E. van Vogta /1.část/
povídku Lulungamena
povídku příchod Naděje atp.

Určeno pro vnitřní potřebu SF Laser
uzávěrka: 5.4.1988
Přetiskování materiálů tohoto čísla jen se souhlasem redakce
Na tomto čísle spolupracovali: Daniela Šindlerová
Adresa redakce: Tomáš Jirkovský, Obránců míru 942
413 01 Roudnice n.L.

Vážení přátelé!

Konečně dostáváte do ruky první číslo fanzinu Laser ročníku 1988. Číslo poněkud opožděné, ale jistě netrpělivě očekávané. Jako první číslo jsem letos netradičně zvolil speciál, tj. dokončení románu A.C.Clarka.

Toto číslo je svým způsobem zvláštní. Nelekněte se, že strany nejsou číslovány 1 až xy ale 98 až zž. Je to tím, že Odysea také existuje v podobě dvou samostatných "svazků", s průběžně číslovanými stránkami. A tak, aby na tyto díly mohl navázat i tento poslední a umožnil případné svázání a pod. zvolil jsem tento kompromis. Doufám, že to všichni přijmete s pochopením.

A ted co k novému ročníku? Jaký bude? To se uvidí a bude moci říct teprve s posledním letošním číslem.Jedno ale můžu říci už ted. Opět nastala jistá změna. Laser bude / a vlastně už je/ tištěn oboustranně. Nevím, jak tu novinku přijmete, ale je nevyhnutelná. Čísla tištěná jednostraně a mající 50 - 60 stránek jsou příliš náročná ma "lízání", transport atd. A není už možné případné zvětšení obsahu, nebot normální sešívačkou se víc jak + 65 listů nesešije. Takže takto se ušetří mnoho lidské práce, ktěrá je jinak vpodstatě zbytečná a také se naskýtá cesta k případnému zvětšení rozsahu Laseru na nějakých 70 i 80 stránek textu.

Dále pro letošní ročník chystám ve spolupráci se SFK Lulungamenou z Břeclavi zavedení rubriky Staré povídky nepatří do koše, staré povídky jsou hezké, staré povídky jsou od toho, aby se četly / použita parafráze jedné rubriky rozhlasového vysílání Rytmu/. A, doufám, že to již konečně vyjde, chystám zavést, ale pochopitelně až od příštího čísla, xeroxovanou přílohu, a to kreslený seriál.

A samozřejmě nebude chybět ani román na pokračování. Po získaných zkušenostech je připraven tak, aby se "vešel" do cca jednoho ročníku, tj. do 5 - 6 čísel. Bude opět vycházet na konci fanzinu a pro ty, kteří by si ho chtěli vyjmout a nechat samostatný, budou jednotlivé stránky číslovány průběžně. A o jaký román se jedná? Je to takříkajíc klasická space opera od A.E. van Vogta - - Výprava ke hvězdám. Je to dílko už starší, asi ne tak kvalitní jako román Clarkův, ale protože nemáme moc často příležitost sznámit se se space operou, nechme se unášet tímto příběhem, prominme mu některé nedostatky a berme ho tak trochu jako exkurzi do historie SF.

Doufám, že i letošní ročník Laseru bude pro vás vždy vítaným společníkem, který vém zpříjemní váš čas, který vás pobaví i trochu donutí k zamyšlení.

Ale již dosti mluvení a vzhůru na dokončení 2010-Odysey dvě.

Tom

Pozdrav sveta

"Je mi líto, Heywoode - ale já na duchy nevěřím. Musí existovat racionální vysvětlení. Neexistuje nic, s čím by se lidská mysl nedokázala vypořádat."

"Souhlasím, Táňo. Ale dovol mi, abych ti připomenul známý Haldanův výrok: Vesmír je nejen podivnější, než si představujeme, ale podivnější, než si d o k á ž e m e představit."

"A Haldane," vložil se do toho Curnow uličnicky, "byl dobrý komunista."

"To je možné, ale tenhle výrok nemůže sloužit k podpoře všech druhů mystických nesmyslů. Halovo chování musí být výsledkem určitého druhu programování. Ta ... osobnost, kterou vytvořil, musí být určitým artefaktem. Souhlasíte s tím, Chandro, nebo ne?"

To bylo mávání červeným praporkem před očima býka; Táňa musela být zoufalá. Přesto byla Chandrova reakce překvapivě mírná, dokonce i pro něj. Zdálo se, že je něčím zaměstnán, jako kdyby skutečně vážně uvažoval o možnosti další závady počítače.

"Musel tam být nějaký vnější vstup, kapitánko Orlová. Hal nemohl vytvořit tak důslednou audiovizuální vizi z ničeho. Pokud je zpráva Dr. Floyda přesná, někdo to musel ovládat. A samozřejmě v reálném čase, protože v konverzaci nebyly žádné prodlevy."

"To mě dělá podezřelým číslo jedna," prohlásil Max. "Byl jsem jediný vzhůru."

"Nepovídej nesmysly, Maxi," odsekl Nikolaj. "Zvuková stránka mohla být snadnou záležitostí, ale neexistuje způsob, jak by se dal naaranžovat ten zjev bez nějakého komplikovaného zařízení. Laserové paprsky, elektrostatická pole - nevím. Možná by to dokázal kouzelník, ale musel by k tomu mít spoustu rekvizit."

"Okamžik!" řekla Ženia s nadějí. "Pokud se to skutečně stalo, jistě si to Hal bude pamatovat a můžete se jej zeptat ..."

Její hlas odumřel, jak kolem sebe viděla zasmušilé tváře. Floyd byl první, který se nad ní slitoval.

"To jsme zkoušeli, Ženo. Absolutně nic si o tom fenoménu nepamatuje. Ale jak už jsem ostatním ukázal, vůbec nic to nedokazuje. Chandra ukázal, jak je možné Halovu paměť selektivně vymazat - a pomocné moduly zvukových syntetizátorů nemají nic společného s vlastním počítačem. Je možné s nimi pracovat, aniž by o tom Hal vůbec věděl ... " Nadechl se, a pak zasadil preventivní úder.

"Připouštím, že moc možností nezbývá. Buď se mi celá věc zdála, nebo se skutečně stala. Vím, že to nebyl sen, ale nemůžu si být jist, že to nebyl nějaký druh halucinace. Ale Kateřina viděla mou lékařskou zprávu - a ví, že bych tu nebyl, pokud bych měl nějaké takové problémy. Ale stále to není možné vyloučit - a nemůžu se zlobit na nikoho, kdo si z toho udělá hypotézu číslo jedna. Asi bych udělal to samé. Jedinou cestou, jak dokázat, že to nebyl sen, je získat nějaký dodatečný důkaz. Tak dovolte, abych vám připomněl jiné podivné věci, které se staly už dříve. Víme, že Dawe Bowman vletěl do Velikého Bratra - Zagadky. N ě c o vylétlo ven a směřovalo k Zemi. Vasilij to viděl - já ne! Pak to byla záhadná exploze vašich bomb na oběžné dráze - "

"Vašich.".

"Omlouvám se - Vatikánu. A vypadalo to dost divně, že brzy poté stará paní Bowmanová velmi klidně umřela, bez zjevné příčiny. Netvrdím, že je tu nějaké spojení, ale - víte, co se říká: Jednou je to náhoda, dvakrát je to shoda, třikrát je to spiknutí."

"A je tu ještě něco jiného," s náhlým vzrušením se do toho vložil Max. "Zachytil jsem jedno [illegible]ní vysílání - jenom krátkou zprávičku. Stará přítelkyně Davida Bowmana prohlásila, že od něj dostala poselství."

"Ano - také jsem to viděl," potvrdil Saša.

"A vůbec jste se o tom nezmínili?" zeptal se Floyd nevěřícně. Oba muži vypadali trochu zahanbeni.

"No, považoval jsem to za žert," řekl Max smířlivě. "Manžel té ženy to ohlásil. Oan to pak popřela - pokud vím."

"Hlasatel to označil za zpravodajskou senzaci - jako byla horečka kolem spatření UFO ve stejné době. První týden byly tucty zpráv; pak to přestali hlásit."

"Třeba některé z nich byly skutečné. Pokud to není vymazané, mohl bys to vyhrabat z lodního archivu a nebo požádat letové středisko o zopakování?"

"Stovka povídaček mě nepřesvědčí," posmívala se Táňa. "Co potřebujeme, to je hmatatelný důkaz."

"Jako například?"

"No - třeba něco, co Hal nemůže vědět, a co mu nikdo z nás nemohl říci. Nějakou fyzickou ... manifes .. manifestaci."

"Starý dobrý zázrak?"

"Ano, tím bych se spokojila. Zatím ale letovému středisku nebudu hlásit nic. A tobě radím to samé, Heywoode."

Floyd poznal, že je to přímý rozkaz, a tak jen suše přikývl na souhlas.

"Byl bych velice šťastný, kdyby se to vyřešilo jen takhle. Ale rád bych přednesl jeden návrh."

"Ano?"

"Měli bychom začít plánovat pro každý případ. Předpokládejme, že je varování skutečné - jako si to myslím já."

"A co s tím můžeme dělat? Vůbec nic. Ovšem, můžeme kdykoli opustit prostor Jupitera - ale nemůžeme se dostat na oběžnou dráhu vedoucí k Zemi, dokud se neotevře startovací okno."

"To je ale jedenáct dní po konečné lhůtě!"

"Ano. Raději bych odletěla dříve, ale nemáme dost paliva pro vysokou energetickou dráhu ..." Tánin hlas se stal nezvykle nerozhodný. "Chtěla jsem to oznámit později, ale když jsme o tom začali mluvit ..."

Bylo slyšet, jak se posluchači hromadně nadechli a okamžitě utichli.

"Ráda bych náš odlet odložila o pět dní, aby se naše dráha přiblížila ideální první Hohmannově křivce a získali jsme větší rezervu paliva."

Prohlášení nebylo neočekávané, ale bylo přivítáno chórem vzdychů.

"A jak se změní čas našeho příletu?" zeptala se Kateřina s lehkou hrozbou v hlase. Obě impozantní dámy se na okamžik sledovaly jako dobře vyvážení soupeři, kteří respektují jeden druhého, ale přesto nechtějí ustoupit.

"Deset dní," odpověděla nakonec Táňa.

"Lépe později než vůbec," řekl Max povzbudivým hlasem. Snažil se uvolnit napětí, ale moc se mu to nepodařilo.

Floyd si toho sotva všiml; byl pohroužen do vlastních myšlenek. Délka cesty neměla pro něj a pro jeho dva kolegy v jejich spánku beze snů význam. Ale tohle bylo teď úplně bezvýznamné.

Cítil se jistý - a toto vědomí ho naplňovalo bezmocným zoufalstvím - že pokud neodletí před tím záhadným termínem, nemusí odletět vůbec.

" ... Je to neuvěřitelná situace, Dimitriji, a velmi hrozivá. Jsi jedinou osobou na Zemi, která o tom ví - ale brzy budeme muset, Táňa a já, odkrýt karty před Letovým střediskem. Dokonce i někteří z tvých materialistických krajanů jsou připraveni přijmout - přinejmenším jako pracovní hypotézu - že nějaká, řekněme, osobnost ovládla Hala. Saša vyhrabal dobrou frázi: "Duch ze stroje.""

"Teorií jsou spousty; Vasilij vytváří každá den novou. Většinou jsou variací na staré klišé sci-fi, organizované energetické pole.

Ale jaký druh energie? Nemohla to být elektrická energie, protože by ji naše přístroje snadno detekovaly. Stejně se to vztahuje i na radiaci - přinejmenším na formy, které známe. Vasilij se dostává skutečně daleko, mluví o stojatých vlnách neutrin a průnicích s cícedimenzionálním prostorem. Táňa říká, že je to všechno mystický nesmysl - to je její oblíbený výraz - a dostávají se blíže ke rvačce, než jsme to kdy zažili. Skutečně jsme minulé noci slyšeli, jak na sebe křičí. Není to dobré pro morálku."

"Mám obavu, že jsme všichni přetažení a napjatí. Tohle varování a odložený termín odletu se připojilo k pocitu frustrace nad naším nezdarem pokročit nějak s Velkým bratrem. Možná by pomohlo, kdybych mohl komunikovat s tou Bowmanovou bytostí. Divím se, kde je. Nejspíš už po tom jednom setkání nemá o nás zájem. Co by nám mohla říci, kdyby jen chtěla! Zatraceně a čort vozmi! Kruci - už zase mluvím tou Sašovou hnusnou rusoangličtinou. Pojďme mluvit o něčem jiném."

"Nemůžu ti dost poděkovat za vše, co jsi udělal, a za to, že mi dáváš zprávy o situaci doma. Teď se cítím o něco lépe - mít nějaké ještě větší starosti je nejspíš ten nejlepší lék na každý neřešitelný problém."

"Poprvé začínám pochybovat o tom, jestli někdo z nás ještě znovu spatří Zemi."

43. MYŠLENKOVÝ EXPERIMENT

Pokud člověk stráví měsíce v malé, izolované skupině lidí, stává se velmi citlivým vůči náladám a emocionálnímu stavu všech jejích členů. Floyd si byl nyní vědom jemné změny v chování vůči němu, nejzřejmější manifestací toho bylo znovuobjevení oslovení Dr. Floyd, které neslyšel tak dlouho, že na něj často pomalu reagoval.

Nikdo, jak si byl jistý, nevěřil, že by se skutečně zbláznil; ale o té možnosti uvažovali. Nezazlíval jim to; ve skutečnosti tím byl lehce pobaven, když se pustil do úkolu prokázat své duševní zdraví.

Měl určité drobné důkazy ze Země, které mluvily pro něj. José Fernandez stále trval na tom, aby mu manželka řekla o setkání s Davidem Bowmannem, zatímco ta to stále popírala a odmítla mluvit s jakýmikoliv zástupci sdělovacích prostředků. Bylo by těžké pochopit, proč by si ubohý José vymyslel takovou zvláštní historku, zejména když se Betty zdála být velmi tvrdohlavou a vznětlivou paní. Z nemocničního lůžka její manžel sdělil, že ji stále miluje a že je to jen chvilková neshoda.

Floyd doufal, že Tánin současný chlad vůči němu je stejně dočasný. Byl si docela jist že je proto stejně nešťatná jako on, a byl si jist, že její chovaní nebylo záležitostí úmyslného výběru. Stalo se něco, co prostě nezapadalo do vzoru jejích názorů, a tak se vyhýbala všemu, co jí to mohlo připomínat. To znamenalo mít s doktorem Floydem co nejméně společného - velmi nešťastná situace teď, když se nejkritičtější část letu rychle přibližovala.

Nebylo snadné vysvětlit Tánin logický plán akce miliardám čekajícím na Zemi - zejména netrpělivým televizním společnostem, které už byly unaveny neustálým ukazováním stjeného neměnného pohledu na Velkého Bratra. "Letěli ste takovou cestu, tak hrozně drahou, a teď jen sedíte a díváte se na tu věc! Proč něco neuděláte? " Všem těmto kritikům dávala Táňa stejnou odpověď: "Udělám - hned jak se otevře startovací okno, abychom mohli ódletět okamžitě, kdyby došlo k nějaké nepřátelské reakci."

Plány konečného útoku na Velkého Bratra už byly vypracovány a schváleny Letovým střediskem. Leonov se měl pomalu přiblížit, vysílat přitom na všech frekvencích a se zvětšující se intenzitou -

a stále podávat zprávy na Zem. Po uskutečnění konečného kontaktu se mohli pokusit odebrat vzorky vrtáním nebo laserovou spektroskopií. Nikdo ve skutečnosti nepředpokládal, že by toto snažení přineslo úspěch, protože dokonce i po deseti letech studia MAT - 1 odolával všem pokusům o analýzu materiálu. Nejlepší pokusy vědců v tomto směru se podobaly pokusům lidí doby kamenné probourat se pancířem bankovního sejfu pazourkovými sekyrami.

Nakonec mohly být k povrchu Velkého bratra upevněny echolokátory a jiná seismická zařízení. Pro tento účel byla přivezena velká sbírka lepidel, a i kdyby to jimi nešlo, dobrá - člověk se vždy mohl vrátit k několika kilometrům starého dobrého pásku, i když bylo něco komického na myšlence převázat největší záhadu Slunečního systému, jako kdyby to byl balíček před odesláním poštou. V době, kdy byl LEONOV dobrý kus na cestě domů, mohly by se odpálit malé nálože v naději, že vlny, které proniknou Velkým bratrem, odhalí něco o jeho vnitřní struktuře. Tohle poslední opatření se vášnivě diskutovalo, jednak těmi, kteří argumentovali tím, že nemusí poskytnout žádný výsledek, a těmi, kteří se obávali, že by to mohlo produkovat výsledků příliš mnoho.

Po dlouhou dobu Floyd kolísal mezi oběma možnostmi; teď se to zdálo nedůležité.

Plánovaná doba pro konečný kontakt s Velkým bratrem - velký okamžik, který měl být vyvrcholením celé expedice - ležela za záhadnou lhůtou. Heywood Floyd byl přesvědčen, že je to budoucnost, která nemusí existovat, ale nemohl najít nikoho, kdo by s ním souhlasil.

A to byl jeho poslední problém. I kdyby souhlasili, nemohli s tím nic udělat.

Walter Curnow byl poslední osobou, od kterého by mohl očekávat rozřešení dilematu. Protože Walter byl přímo ztělesněním rozumného, praktického inženýra, s občasnými projevy virtuózního výkonu a schopností bleskurychlých oprav. Nikdo by ho neobviňoval z geniality; a občas je nutný génius k tomu, aby uviděl zcela zřejmou věc.

"Ber to čistě za intelektuální cvičení," začal s necharakteristickými rozpaky, "jsem připraven se toho vzdát."

"Pokračuj," odpověděl Floyd. "Zdvořile tě vyslechnu. To je poslední, co můžu udělat - každý je ke mně velmi zdvořilý, příliš zdvořilý, bohužel."

Curnow se zašklebil.

"A divíš se jim? Ale jestli je to pro tebe útěcha, přinejmenším tři lidé tě berou úplně vážně a uvažují o tom, co by se dalo dělat."

"A ty patříš mezi ty tři?"

"Ne. Já sedím na hranici, což není moc pohodlné. Ale pro případ, že máš pravdu, nechci tu nečinně čekat na to, co se stane. Věřím, že na každý problém existuje odpověď, pokud ji hledáš na správném místě."

"To rád slyším. Já jsem ji hledal dost usilovně. Ale ne na správném místě."

"Nejspíš. Jestliže se chceme dostat rychle pryč - řekněme v patnácti dnech, abychom dodrželi lhůtu - potřebujeme dostatečné zrychlení kolem třiceti kilometrů za sekundu."

"Tak to spočítal Vasilij. Neobtěžoval jsem se to kontrolovat, ale jsem si jist, že má pravdu. Přinejmenším nás dokázal dostat sem."

"A dokázal by nás dostat i odsud - pokud bychom měli palivo navíc."

"Pokud bychom tu měli paprskový tahač ze Starr Treku, mohli bychom být za hodinu zpátky na Zemi."

"Pokusím se nějaký pořídit, až budu mít zase chvíli času. Ale zatím chci poukázat na to, že máme pár set tun toho nejlepšího

paliva, pouze pár metrů od nás, v palivových tancích DISCOVERY."

" O tom jsme mluvili už stokrát. Neexistuje absolutně žádný způsob, jak ho dostat na LEONA. Nemáme žádné potrubí - a žádné odpovídající pumpy. A kapalný čpavek se nedá přenášet v kýblech, dokonce ani v téhle části Sluneční soustavy."

"Přesně tak. Ale to dělat nemusíme."

"Co?"

"Můžeme ho spalovat přesně tam, kde je. Použít DISCOVERY jako první stupeň, aby nás vynesla domů."

Kdyby to navrhl někdo jiný než Walter Curnow, Floyd by se mu vysmál. Teď však chvíli zůstal s otevřenými ústy, než se zmohl na kloudnou odpověď. Co mu z nich nakonec vyšlo, bylo: "Zatraceně. To mě mohlo napadnout."

Saša byl první, za kterým zašli. Klidně je vyslechl, sešpulil rty a pak rozehrál rallentando na klávesnici počítače. Když se objevily výsledky, přemýšlivě dodal.

"To máte pravdu. Mohlo by nám to dát rychlost navíc, kterou bychom potřebovali pro předčasný odlet. Ale existují praktické problémy ..."

"To víme. Spojení lodí dohromady. Tah mimo osu, pokud bude pracovat jen motor DISCOVERY. Opětné uvolnění ve správném okamžiku. Ale na tohle všechno mohou existovat odpovědi."

"Vidím, že jste vyřešili domácí úlohu. Ale je to ztráta času. Nikdy nedokážete přesvědčit Táňu."

"Ani to neočekávám - alespoň ne teď," odpověděl Floyd. "Ale byl bych rád, kdyby věděla, že tato možnost existuje. Můžeš nám poskytnout morální podporu?"

"Nejsem si jist. Ale půjdu s vámi, abych byl u toho. Může to být zajímavé."

Táňa poslouchala mnohem klidněji, než Floyd očekával, ale se zřetelným nedostatkem nadšení. Přesto, když skončili, ukázala něco, co mohlo být označeno pouze za zdrženlivý obdiv.

"Velmi důmyslné, Heywoode."

"Mně negratuluj. Všechna čest patří Waltrovi. Anebo ostuda."

"Nemyslím, že bude moc obojího; nemůže to nikdy být víc než - jak těmhle věcem říkal Einstein? - "myšlenkový experiment". Samozřejmě předpokládám, že by to mohlo fungovat - přinejmenším teoreticky. Ale ta rizika! Tolik věcí by se mohlo pokazit. Jsem připravena o tom uvažovat, jen pokud dostaneme absolutní a kladný důkaz, že jsme v nebezpečí. A při vším respektu, Heywoode, nevidím zatím nejmenší důkaz."

"To je docela pravda, ale přinejmenším alespoň teď víš, že máme jinou možnost. Bude ti vadit, když propracujeme praktické detaily - jen pro případ potřeby?"

"Samozřejmě že ne - pokud to nebude v rozporu s předletovými kontrolami. Připouštím, že mě ta myšlenka upoutala. Ale je to skutečně ztráta času; to není způsob, se kterým bych mohla souhlasit. Pokud se David Bowmann nezjeví mně osobně."

"To by ses přesvědčit dala?"

Kapitánka Orlová se usmála, ale ne příliš s humorem. "Víš, Heywoode - nejsem si jistá. Musel by být velice přesvědčivý."

44. ÚNIKOVÝ TRIK

Byla to fascinující hra, které se každý účastnil - ale pouze mimo službu. Dokonce i Táňa přispěla nápady k "myšlenkovému experimentu", jak se to stále nazývalo.

Floyd si byl dokonce vědom, že všechna ta činnost nebyla plozena strachem z neznámého nebezpečí, které pouze on bral vážně, ale radostnou touhou s vyhlídkou na návrat k Zemi přinejmenším o měsíc dříve, než si kdokoli představoval. Ať byl motiv jakýkoli, byl spokojen. Udělal, co mohl, a zbytek byl na Osudu.

Bylo tu trochu štěstí, bez kterého by býval byl celý projekt mrtvým dítětem. Krátký, podsaditý LEONOV, zkonstruovaný pro bezpečné provrtání Jupiterovou atmosférou během brzdícího manévru, byl kratší než polovina délky DISCOVERY, takže mohl být hezky nesen na zádech větší z lodí. A anténní podstavec uprostřed lodi mohl sloužit jako výborný kotevní bod - za předpokladu, že je dost silný na to, aby vydržel tah LEONOVOVY váhy, až budou pracovat motory DISCOVERY.

Řízení výpravy mělo během několika následujících dnů pěkně zamotanou hlavu některými dotazy vyslanými k Zemi. Analýza pnutí obou lodí po zvláštní zátěži; vlivy mimoosového tahu; místa neobvykle silných nebo slabých bodů v trupech - toto byly pouze některé ze zvláštních problémů, které byly vyslány, aby se k nim zmatení tedn nici vyslovili. "Stalo se něco?" tázali se úzkostlivě.

"Vůbec ne," odpověděla Táňa. "Pouze zkoumáme možné varianty. Děkujeme za vaši spolupráci. Konec vysílání."

Mezitím pokračoval program pdole plánu. Všechny systémy byly na obou lodích pečlivě zkontrolovány a připraveny pro oddělené pouti domů; Vasilij spouštěl simulaci návratových letových drah a Chandra je po odladění zaváděl do Hala - aby Hal provedl závěrečnou kontrolu. Táňa s Floydem pracovali přátelsky společně, rozvíjejíce přiblížení k Velkému bratru jako generálové plánující Invazi.

To bylo to, kvůli čemu urazil celou tu cestu, aby to dělal, nicméně Floydovo srdce bylo již jinde. Zažil zkušenost, kterou nemohl sdílet s nikým - ani s těmi, co mu věřili. Ačkoli vykonával svoje povinnosti zdatně, byly jeho myšlenky často jinde.

Táňa tomu dokonale rozuměla.

"Stále doufáš, že mě ten zázrak přesvědčí, že ano?"

"Nebo přesvědčí o opaku mě - to by bylo zrovna tak přijatelné. Je to nejistota, kterou nesnáším."

"Já také. Ale už to nebude dlouho trvat - tak nebo onak."

Pohlédla zběžně na situační displej, kde pomalu blikalo číslo dvacet. Byla to ta nejzbytečnější informace na celé lodi, jelikož každý znal nazpaměť počet dní do otevření letového okna.

A útok na Zagadku byl již podle plánu určen.

Podruhé se Heywood Floyd díval jinam, když se to stalo. Ale v žádném případě by v tom nebyl žádný rozdíl; dokonce i ostražitá kamera monitoru ukázala jenom neznatelné rozmazání mezi jedním plným a jedním následujícím prázdným snímkem.

Znovu byl ve službě na palubě DISCOVERY, sdílejíc půlnoční směnu se Sašou naproti na LEONOVOVI. Jako obvykle byla noc naprosto bez událostí; automatické systémy vykonávaly svou práci s obvyklou účinností. Před rokem by Floyd nikdy nevěřil, že jednoho dne bude na oběžné dráze kolem Jupitera ve vzdálenosti několika stovek tisíců kilometrů a sotva na něj pohlédne - zatímco se bude snažit, ne příliš úspěšně, číst Kroutzerovu sonátu v originále. Podle Saši to byl stále nejpěknější kousek erotické literatiry v /slušné/ Ruské literatuře, ale Floyd ještě nepostoupil dost daleko, aby si to ověřil. A teď už to nikdy neudělá.

V 01:25 vyl vytržen okázalou, ačkoli ne neobvyklou erupcí na rozhraní osvětlené a neosvětlené části Io. Mohutný mrak ve tvaru deštníku se šířil do kosmu, a začínal kropit troskami hořící zemi pod sebou. Floyd viděl tucty takových erupcí, ale nikdy ho nepřestávaly fascinovat. Zdálo se neuvěřitelné, že tak malý svět může být sídlem tak titánské energie.

Aby měl lepší výhled, obrátil se k jednomu z dalších pozorovacích oken. A pro to, co tam uviděl - nebo spíš to, co tam neuviděl - zapomněl na Io, a téměř na všechno ostatní.

Když se vzpamatoval a ujistil se, že netrpí - opět? - halucinacemi, zavolal na druhou loď.

"Dobré ráno, Woody," zívl Saša. "Ne - nespal jsem; jak pokračuješ se starým Tolst m?"

"Nepokračuji. Podívej se ven a řekni mi, co vidíš."

"Nic neobvyklého na tuto část kosmu. Io si dělá svoje. Jupiter. Hvězdy. Ach, můj Bože!"

"Díky, že jsi mi potvrdil, že jsem normální. Měli bychom raději vzbudit kapitánku."

"Samozřejmě. A všechny ostatní. Woody - já mám strach."

"Byl by jsi blázen , kdybys neměl. Jdeme na to. Táňo? Táňo? Tady je Woody. Promiň, že tě budím - ale tvůj zázrak se stal. Velký bratr je pryč. Ano - zmizel. Po třech milionech let se rozhodl odejít.

Myslím, že musí vědět něco, co my se."

Byla to pochmurná skupinka, která se sešla během následujících patnácti minut na spěšnou poradu v hale pozorovací kajuty. Dokonce i ti, kteří šli právě spát, byli okamžitě vzhůru, a jak usrkávali zamyšleně z baněk horké kávy, nepřestávali sledovat otřesně nepovědomou scénu za LEONOVOVÝMI okny,, by se přesvědčili, že Velký bratr vskutku zmizel.

"Musí vědět něco, co my nevíme." Tuhle spontání Floydovu frázi opakoval Saša a nyní visela tiše, neblaze ve vzduchu. Shrnula to, co si nyní každý myslel - dokonce i Táňa.

Bylo ještě příliš brzy říkat "Já ti to říkal" - a ani skutečně nezáleželo na tom, zda tohle varování mělo nějakou platnost. I kdyby bylo dokonale bezpečné zůstat, nebyl žádný důvod tak činit. Když není co zkoumat, mohou se stejně vrátit domů, nejrychleji, jak jen je to možné. Nicméně nebylo to tak docela jednoduché.

"Heywoode," řekla Táňa, " nyní jsem připravena brát tu zprávu, nebo co to vlastně bylo, mnohem vážněji. Byla bych hloupá, kdybych nebrala, po tom, co se stalo. Ale dokonce i jestliže je nebezpečí zde, stejně musíme zvážit jedno riziko proti druhému. Spojení LEONOVA a DISCOVERY, řízení DISCOVERY s mohutnými mimoosovými zátěžemi, odpojení lodí během několika minut, abychom mohli v pravou chvíli zažehnout naše motory; žádný odpovědný kapitán by se nechápal takových možností bez velice dobrého - abych tak řekla nepřekonatelného - důvodu. Ani teď nemám takový důvod. Mám jenom slovo ... ducha. Ne příliš dobrý důkaz u soudního dvora."

"Nebo vyšetřovacího dvora," řekl Walter Curnow nezvykle tichým hlasem, "i kdybychom stáli všichni za tebou."

"Ano, Waltře - myslela jsem si to. Ale jestliže se dostaneme bezpečně domů, ospravedlní to vše - a když ne, tak na tom sotva záleží, nebo ne? Stejně, nerozhodnu se teď. Jakmile to nahlásíme, jdu spátky do postele. Řeknu vám své rozhodnutí ráno, až se na to vyspím. Heywoode, Sašo, šli byste se mnou nahoru na můstek? Musíme vzbudit Řízení výpravy, než půjdete zpátky na stráž."

Noc ještě neskončila se svými překvapeními. Někde kolem oběžné dráhy Marsu míjelo Tánino stručné hlášení zprávu jdoucí opačným směrem.

Betty Fernandézová nakonec promluvila. Jak CIA, tak Agentura národní bezpečnosti zuřily! Jejich společné lichotky, dovolávání se vlastenectví a skrývané hrozby úplně selhaly - nicméně producent televizní sítě laciných drbů uspěl a tím se učinil nesmrtelným v análech Videodomu.

Bylo to způli štěstí a způli improvizace. Režisér zpráv ze studia "Nazdar, Země!" si náhle uvědomil, že jeden z jeho štábu se nápadně podobal Davidu Bowmannovi. Šikovný maskér z toho udělal dokonalost. José Fernandéz by býval mohl říci tomuto mladému muži, že strašně riskuje, ale ten měl štěstí, které často doprává stateným. Jakmile se již dostal dovnitř domu, Betty kapitulovala. Než ho - zcela mírně - vyhodila, dostal z ní v podstatě celý příběh. A k jeho cti jej podal bez potouchlého cynismu zcela necharakteristicky pro televizi. Vyneslo mu to tohoroční Pulitzerovu cenu.

"Kéž by," řekl Floyd Sašovi poněkud otráveně, "byla bývala mluvila dříve. Ušetřilo by mi to spoustu starostí. Stejně tohle podporuje všechny argumenty. Táňa snad teď nemůže mít žádné pochybnosti. Ale necháme to, pokud se neprobudí, souhlasíš?"

"Samozřejmě - není to naléhavé, i když je to určitě důležité. A bude potřebovat spánek. Mám pocit, že nikdo z nás toho ode dneška moc nenaspí."

Určitě máš pravdu, pomyslel si Floyd. Cítil se velmi unavený, ale i kdyby nebyl býval ve službě, nemohl by usnout. Jeho mysl byla příliš aktivní, analyzovala události této neobyčejné noci a snažila se předvídat další překvapení.

Jistým způsobem enormní pocit úlevy: všechna nejsitota kolem jejich odletu skončila; Táňa nemohla mít žádné další výhrady.

Ale mnohem větší nejistota zůstávala. Co se dělo?

Pouze jedna zkušenost z Floydova života se dala přirovnat k této situaci. Jednou ještě velice mladý jel kanoí s několika přáteli po proudu jednoho přítoku řeky Colorado - a ztratili se. Byli unášeni rychleji a rychleji mezi stěnami kaňonu, ne zcela bezmocní, ale mohli řídit jen tak, aby zabránili převrácení. Vpředu mohly být peřeje, možná i vodopád, nevěděli-v každém případě bylo jen málo, co mohli dělat.

A opět se Floyd cítil v sevření nezdolatelných sil, zmítajících jím a jeho společníky směrem k neznámému osudu. A tentokrát nebyla nebezpečí neviditelná; mohla by být mimo lidské chápání.

45. ÚNIKOVÝ MANÉVR

" ... Tady je Heywood Floyd a činím - nemýlím-li se a doufám - poslední hlášení z Lagrange."

"Nyní se připravujeme na návrat domů; za několik dnů opustíme toto podivné místo, tady na hranici mezi Io a Jupiterem, kde jsme uskutečnili naše setkání s obrovským, záhadně zmizelým, umělým výtvorem, který jsme pokřtili Velký bratr. Stále ještě nemáme jediný klíč k tomu, kam zmizel - nebo proč."

"Z různých důvodů zdá se žádoucí, abychom zde nezůstávali déle, než je nezbytné. Budeme moci odletět přinejmenším o dva týdny dříve, než jsme původně plánovali, použitím americké lodi DISCOVERY jako boosteru pro ruského LEONOVA."

"Základní nápad je jednoduchý; obě lodi budou spolu spojeny, jedna namontovaná na záda druhé. První spálí všechno palivo DISCOVERY a urychlí obě lodi požadovaným směrem. Až vyčerpá palivo, bude odpojena - jako prázdný první stupeň - a LEONOV zažehne svoje motory. Dříve je nepoužije, protože kdyby je použil, plýtval by energií na vlečení mrtvé váhy DISCOVERY."

"A použijeme další trik, který - tak jako mnoho způsobů v kosmickém cestování - se na první pohled vzpírá zdravému rozumu. Ačkoli se snažíme dostat pryč od Jupitera, náš první tah je dostat se tak blízko k němu, jak jen budeme moci. "

"Už jsme tam jednou předtím byli, samozřejmě, když jsme použili Jupiterovu atmosféru, aby nás zpomalila a dostala sama na oběžnou dráhu kolem planety. Tentokrát nepůjdeme tak moc blízko, ale skoro tak."

"Náš první zážeh tady nahoře, na oběžné dráze, 350 000 kilometrů vysoko nad Io, omezí naši rychlost, takže spadneme dolů k Jupiteru a pouze škrtneme o atmosféru. A potom, až budeme v nejbližším možném bodě, spálíme všechno palivo, jak nejrychleji budeme moci, na zvýšení rychlosti a navedení LEONOVA na dráhu k Zemi."

"Co je účelem tohoto bláznivého manévru? Nemůže být ospravedlněn jinak než vysoce složitou matematikou, ale myslím si, že základní princip se dá učinit docela zřejmým."

"Protože si dovolíme padat do Jupiterova enormního gravitačního pole, získáme rychlost - a tedy energii. Když čítám "my", myslím

lodi a palivo, které nesou."

"A palivo spálíme právě tam - na dně Jupiterovy "gravitační studně" - a nebudeme ho znovu zvedat. Protože ho vyšlehneme ven z reaktorů, bude s námi sdílet něco ze získané kinetické energie. Nepřímo si uloupneme kousek Jupiterovy gravitace, aby nás urychlila na cestě k Zemi. Jako jsme použili atmosféru, aby nás zbavila nadbytečné rychlosti, když jsme přilétávali, toto je jeden ze vzácných případů, kdy matka Příroda - obvykle tak skoupá - nám dovolí použít něco oboustranně ..."

"S tímto trojím urychlením - palivo DOSCOVERY, jeho vlastní a Jupiterova gravitace - proletí LEONOV ke Slunci po hyperbole, která ho přivede o pět měsíců později k Zemi. Přinejmenším o dva měsíce dříve, než bychom to jinak dokázali."

"Bezpochyby se budete zajímat o to, co se stane se starou dobrou DISCOVERY. Zjevně ji nemůžeme dopravit domů pod automatickým řízením, jak jsme původně plánovali. Bez paliva bude bezmocná."

"Ale bude zcela v bezpečí. Bude pokračovat v kroužení kolem Jupitera po vysoce protáhlé elipse, jako zachycená kometa. A snad jednou nějaká budoucí expedice další setkání bude moci uskutečnit s dostatkem nadbytečného paliva, aby ji dopravila na Zemi. Avšak to se určitě nestane po hezkou řádku let."

"A teď se musím připravit na náš odlet. Ještě je tu třeba udělat mnoho práce a my nebudeme schopni se uvolnit, dokud nás poslední výšleh paliva nenavede na dráhu domů."

"Nebudeme litovat, že odlétáme, i když jsme nedosáhli všech cílů. Ta záhada - snad hrozba - zmizení Velkého bratra stále straší, ale nevíme, co bychom s tím mohli udělat."

"Udělali jsme, co jsme mohli - a vracíme se domů."

"Tady Heywood Floyd, končím."

Ozvala se série ironického zatleskání od jeho malého obecenstva, jehož velikost se znásobí mnoha miliony, až dosáhne zpráva Zemi.

"Nemluvím k vám," odsekl Floyd se slabými rozpaky. "Ani jsem nechtěl, abyste to slyšeli."

"Odvedl jsi svou obvyklou oprávněnou práci, Heywoode," řekla konejšivě Táňa. "A jsem si jista, že všichni souhlasíme se vším, co jsi sdělil lidem tam na Zemi."

"Ne docela," řekl tichý hlas tak mírně, že každý musel napnout uši, aby to slyšel. "Ještě je tu jeden problém."

Pozorovací paluba náhle velmi ztichla. Poprvé po týdnech si Floyd uvědomil slabý tlukot hlavního ventilačního potrubí a občasné bzučení, které by snad mohlo být způsobeno vosou, uvězněnou za panelem stěny. LEONOV, jako všechny kosmické lodě, byl plný takovýchto, často nevysvětlitelných zvuků, kterých si člověk všiml, jedině když přestaly. A to byl obvykle dobrý důvod pátrat proč, bez dlaších okolků.

"Nejsem si vědoma žádného problému, Chandro," řekla Táňa zlověstně klidným hlasem. "Jaký by mohl eventuálně být?"

"Strávil jsem posledních několik týdnů přípravou Hala na tisícidenní let k Zemi. Teď se budou muset všechny ty programy vyhodit."

"Je nám to líto," odpověděla Táňa, "ale jak se ukázalo, je tohle určitě lepší ..."

"To nemám na mysli," řekl Chandra; proběhla vlna údivu - nikdo ho předtím neviděl nikomu skočit do řeči, natož Táně.

"Víme, jak je Hal citlivý na cíle výpravy," pokračoval v tichu plném očekávání, které nastalo. "Nyní mě žádáte, abych mu zadal program, který může mít za následek jeho vlastní zničení. Je pravda, že současný plán uvede DISCOVERY na stabilní oběžnou dráhu - ale jestliže to varování má nějaký význam, co se nakonec stane s lodí? Samozřejmě nevíme - ale už nás to stejně vystrašilo. Uvažovali jste o Halově reakci na takovou situaci?"

"Myslíte to vážně," zeptala se Táňa velice pomalu, "že Hal může odmítnout vykovat přípazy - přesně jako při předchozí výpravě?"
"To není to, co se stalo minule. Dělal, co mohl, aby interpretoval protiřečící si příkazy."
"Tentokrát tu nemusí být žádné. Situace je zcela jasná."
"Snad pro nás. Ale jedno z primárních Halových přikázání je oddalovat nebezpečí do DISCOVERY. Budeme se snažit to obejít. Ale v systému tak složitém, jako je Hal, je nemožné předem určit všechny důsledky."
"Nevidím žádný skutečný problém," vložil se do toho Saša. "Prostě mu neřekneme, že je tu nějaké nebezpečí. Potom nebude mít žádné ... výhrady k vykonání programu."
"Hlídat pošahaný počítač!" mumlal si Curnow. "Připadám si jako na nepřístupném sci-fi videodramatu." Dr. Chandra do něj zabodl nepřátelský pohled.
"Chandro," dožadovala se náhle Táňa, už jste o tom mluvil s Halem?"
"Ne."
Slabe zaváhal? Floyd nevěděl. Mohlo to být zcela nevinné. Chandra mohl pátrat v paměti. Nebo mohl lhát, ačkoli se to zdálo nepravděpodobné.
"Potom uděláme, co navrhuje Saša. Jen do něj zavedte nový program a nechte to tak."
"A když se mě zeptá na změnu plánu?"
"Je pravděpodobné, že to udělá - bez vaší pobídky?"
"Samozřejmě. Prosím, uvědomte si, že byl zkonstruován pro zvědavost. Jestliže by posádka byla zabita, musel by být schopen vést užitečně výpravu ze své vlastní iniciaitivy."
Táňa to několik okamžiků promýšlela.
"Stejně je to stále ještě jednoduchá záležitost. Uvěří vám, že?"
"Zajisté."
"Tak mu musíte říci, že DISCOVERY není v žádném nebezpečí a že se uskuteční záchranná výprava, aby ji odvezla k Zemi k pozdějšímu datu."
"Ale tohle není pravda."
"Nevíme, zda je to lež," odvětila Táňa, začínajíc vypadat trochu netrpělivě.
"Máme podezření, že je tu nebezpečí, jinak bychom neplánovali odlet dříve, než je v časovém rozvrhu."
"Co tedy navrhujete?" zeptala se Táňa hlasem, který nyní nesl zřetelnou známku hrozby.
"Musíme mu říci plnou pravdu, tak dalece, jak ji známe - už žádné lži nebo polopravdy, které jsou zrovna tak škodlivé. A potom ho nechme, at se rozhodne sám."
"Kčertu, Chandro, je to jenom stroj."
Chandra vrhl na Maxe tak pevný, jistý, upřený pohled, že mladší muž rychle sklopil oči.
"To jsme všichni, pane Brailovský. Je to pouze záležitost hmoty. Zda jsme založeni na uhlíku nebo křemíku, v tom není žádný zásadní rozdíl; s každým by se mělo jednat s náležitým ohledem."
Je to divné, pomyslel si Floyd, jak se Chandra - vůbec nejmenší osoba v místnosti - zdál nyní ten největší, ale konfrontace zašla příliš daleko. V každé chvíli mohla Táňa začít udílet rozkazy a situace by se stala skutečně nechutnou.
"Táňo, Vasiliji, mohu s vámi oběma na slovíčko? Myslím, že je tu způsob, jak rozřešit problém."
Floydovo přerušení bylo přijato se zřetelnou úlevou, a o dvě minuty později se uklidňoval s Orlovou v její "čtvrti" /nebo šestnáctině, jak ji jednou Curnow pokřtil kvůli jejím rozměrům. Brzy litoval této slovní hříčky, protože ji musel vysvětlovat každému kromě Saši./

"Děkuji ti, Woody," řekla Táňa, když mu podávala baňku jeho oblíbené Azerbajdžánské Šemaky. "Doufala jsem, že to uděláš. Očekávám, že něco máš - jak vy to říkáte? - v rukávu."

"Doufám," odpověděl Floyd a vstříkl si několik kubických centimetrů sladkého vína do úst s požitkářským vychutnáváním. "Je mi líto, jestliže jsou s Chandrou potíže."

"Mě taky. Jak je dobře, že máme na palubě pouze jednoho šíleného vědce."

"Není to tak, jak mi to někdy říkáš," zašklebil se akademik Vasilij, "nevadí, Woody - jdeme na to."

"Tohle je to, co navrhuji. Ať Chandra pokračuje a dělá si to po svém. Vždyť jsou jen dvě možnosti."

"První, že Hal udělá přesně to, co žádáme - bude řídit DISCOVERY během obou zápalných úseků. Pamatujte, první není kritický. Jestliže se něco pokazí, až se budeme odpoutávat od Ia, bude spousta času na provedení korekcí. A dá nám to dobré hodnocení Halovy .... ochoty spolupracovat."

"Ale co přelet kolem Jupitera? Ten je opravdu důležitý. Nejenom že tam spálíme většinu paliva v DISCOVERY, ale časové a tahové vektory musí být zcela správné."

"Daly by se ovládat ručně?"

"Nerad bych to zkoušel. Nejmenší chybička a buď shoříme nebo se staneme dlouhoperiodickou kometou. Byli bychom zpět zase za pár tisíc let."

"Ale nebude-li na vybranou?" naléhal Floyd.

"Ne, za předpokladu, že bychom dokázali převzít řízení včas a měli dobrou sadu alternativních oběžných drah předem spočítaných - hm, snad bychom se s tím dostali pryč."

"Protože tě znám, Vasiliji, jsem si jist, že "snad bychom se" znamená "bychom". Což mě přivádí ke druhé možnosti, o které jsem se zmínil. Jestliže Hal ukáže nejmenší odchylky od programu - převezmeme řízení."

"Máš na mysli - odpojit ho?"

"Přesně."

"Posledně to nebylo tak jednoduché."

"Od té doby jsme se něco naučili. Nechej to na mě. Mohu ti zaručit předání ručního řízení během asi půl sekundy."

"Není tu žádné nebezpečí, předpokládám, že by Hal měl nějaké podezření?"

"Teď se stáváš paranoickým, Vasiliji. Hal není tak lidský. Ale Chandra je - v případě pochybnosti rozhodne v jeho prospěch. Takže mu nic neříkejte. Všichni s jeho plánem souhlasíme, litujeme, že jsme kdy vznesli nějaké námitky, a zcela důvěřujeme, že Hal bude sdílet náš názor. Dobře, Táňo?"

"dobře, Woody. A blahopřeji ti k předvídavosti, ta malá mašinka byl dobrý nápad."

"Jaká mašinka?" zeptal se Vasilij.

"Vysvětlím ti to někdy v dohlednu. Promiň, Woody - to je všechna Šemaka, kterou ti můžu dát. Chci ji šetřit - dokud nebudeme bezpečně na cestě k Zemi."

46. O D P O Č E T

Nikdo by mi to bez fotografií nevěřil, pomyslel si Max Brailovský, když kroužil kolem obou lodí ve vzdálenosti půl kilometru. Vypadalo to komicky neslušně, jako když LEONOV znásilňuje DISCOVERY. A teď, když o tom začal přemýšlet, hrubší, podsaditá ruská loď skutečně vyhlížela mužně ve srovnání s delikátní, štíhlejší americkou. Ale většina spojovacích manévrů nesla určitý sexuální podtext, a pamatoval se na to, že jeden z dřívějších kos-

monautů - nemohl si vzpomenout na jeho jméno - dostal důtku za příliš impulsivní výběr slov při - ehm, vyvrcholení mise.

Pokud mohl soudit z opatrné obhlídky, všechno bylo v pořádku. Práce se vzájemným zorientováním lodí a jejich pevným propojením zabrala více času, než očekávali. Vůbec by to nebylo možné, kdyby nebylo jedné z těch šťastných náhod, jež se občas - ne vždy - přihodí těm, kteří si ji zaslouží. LEONOV s sebou prozíravě nesl několik kilometrů pásky z uhlíkových vláken, ne silnějších, než dívky používají ke svázání vlasů, ale schopné vydržet tah mnoha tun. Byla pečlivě připravena pro upevnění přístrojů k Velkému bratrovi, kdyby vše ostatní selhalo. Teď páska spojila LEONOVA a DISCOVERY do těsného objetí - doufali, že dostatečně pevně, aby se zabránilo chvění a otřesům při urychlování až do jedné desetiny g, což bylo maximum, které mohl plný tah vyvinout.

"Chceš,abych ještě něco zkontroloval, než se vrátím?" zeptal se Max.

"Ne," odpověděla Táňa. "Vypadá to, že je všechno v pořádku. A už nemůžeme ztrácet více času."

To byla pravda. Pokud měli záhadné varování brát vážně - a každý ho teď skutečně vážně bral - měli by začít s únikovým manévrem během příštích čtyřiadvaceti hodin.

"Dobrá - vrátím Ninu zpátky do stáje. Je mi líto, staroušku."

"Nikdy jsi nám neřekl, že Nina byla kůň."

"Ani teď to nepřiznávám. A je mi líto, že ji musíme nechat tady v kosmu jenom kvůli mizerným pár metrům za sekundu."

"Za prá hodin nám můžou být dobré, Maxi. Kromě toho existuje vždycky šance, že sem jednoho dne může někdo přiletět a opět ji naložit."

O tom moc pochybuji, pomyslel si Max. A nejlepší ze všeho bylo nejspíš nechat malou kosmickou kapsli tady, jako trvalou připomínkuprvní návštěvy člověka v království Jupitera.

Lehkými, pečlivě načasovanými pulsy řídících trysek proletěl s Ninou kolem velké koule hlavního obývacího modulu DISCOVERY. Jeho kolegové na letové palubě na něj ztěží pohlédli, když proplouval kolem jejich zakřivených oken. Otevřené dveře přístaviště kapslí se před ním rozzívaly a Max jemně dovedl Ninu k nataženému přistávacímu rameni.

"Pusťte mě dovnitř," řekl, hned jak zástrčky zaklaply. "Tomu říkám dobře naplánovana EVA. Ještě zůstal celý kilogram paliva k tomu, abychom Ninu naposledy vzali ven."

Obvykle je zážeh motorův hlubokém kosmu málo dramatický, žádný oheňahrom - a vždy přítomné riziko - jako při startu z povrchu planety. Pokud není něco v pořádku a motory nedosáhnou plného tahu, tak to lze obvykle spravit trochu delší dobou tahu. Anebo je možno počkat do patřičného bodu na oběžné dráze a pokusit se znovu.

Ale tentokrát, jak se odpočítávání blížilo nule, vládlo na obou lodích napětí, které bylo téměř hmatatelné. Každý věděl, že je to první skutečná zkouška Halovy poslušnosti. Pouze Floyd, Curnow a Orlovová věděli; že existuje zabezpečovací systém. Ale dokonce ani oni si nebyli zcela jisti, že bude fungovat.

"Hodně štěstí, LEONOVe," ohlásilo Kontrolní středisko, které načasovalo své pos lství tak, aby je přijali pět minut před zážehem. "Doufám, že všechno probíhá hladce. A pokud nebudete mít moc problémů, mohli byste vzít nějaké snímky rovníku na zeměpisné délce 115, až poletíte kolem Jupitera. Je tam zajímavá černá skvrna - nejspíš nějaký vzestupný proud, perfektně kruhový, téměř tisíc kilometrů široký. Vypadá to jako stín oběžnice, ale ten to být nemůže."

Táňa dala krátkým prohlášením na vědomí pozoruhodně málo slovy

momentální hluboký nezájem o meteorologii Jupitera. Kontrolní středisko mělo občas velký talent na beztaktnost a špatné načasování.

"Všechny systémy pracují normálně," řekl Hal. "Dvě minuty do zážehu."

Je podivné, pomyslel si Floyd, jak terminologie často dlouho přežívá technologii, která ji zrodila. Pouze chemické rakety byly schopné zážehu. I kdyby se vodík v jaderném nebo plazmovém motoru dostal do kontaktu s kyslíkem, pro hoření to byla příliš vysoká teplota. Při takových teplotách byly všechny sloučeniny rozloženy zpět na prvky.

Jeho mysl bloudila, hledajíc další příklady. Lidé - zejména starší - stále hovořili o vložení filmu do kamery nebo načerpání benzínu do auta. Dokonce i frázi "střih pásku" bylo občas slyšet v nahrávacích studiích - i když se týkala technologie o dvě generace staší.

"Jedna minuta do zážehu."

Jeho mysl se vrátila do přítomnosti. Toto byla minuta, která se počítala. Po téměř sto let, na odpalovacích rampách a v kontrolních střediscích to byla nejdelší minuta, která kdy existovala. Nesčetněkrát skončila neštěstím, ale vzpomínalo se pouze na úspěchy. Jak dopadneme my?

Nutkání ještě jednou strčit ruku do kapsy, ve které byl aktivátor k hlavnímu vypínači, bylo téměř neodolatelné, i když mu logika říkala, že je dostatek času pro nápravnou akci. Pokud by Hal neposlechl program, mohla to být nepříjemnost - ale ne neštěstí. Skutečně kritický čas měl nastat, až budou oblétat Jupiter.

"Šest ... pět ... čtyři ... tři ... dva ... jedna ... ZÁŽEH!"

Ze začátku byl tah sotva postřehnutelný; trvalo téměř minutu, než se zvýšil na plnou desetinu g. Přesto všichni začali okamžitě tleskat, dokud nedala Táňa pokyn, aby ztichli. Muselo se zkontrolovat ještě hodně, i kdyby Hal pracoval optimálně - jak to zatím také vypadalo - bylo tolik věcí, které se stále mohly pokazit.

Anténní podstavec DISCOVERY, který nyní přebíral většinu napětí ze setrvačnosti LEONOVa, nebyl nikdy určen pro takové zacházení. Hlavní konstruktér lodi, odvolaný z dovolené, přísahal, že bezpečnostní koeficient byl přiměřený. Ale mohl se mýlit, a byly známy materiály, které se po letech ztrávených v kosmickém prostoru staly křehkými ...

A pásy, které držely obě lodi dohromady, nemusely být umístěny přesně, mohly se natáhnout nebo sklouznout. DISCOVERY nemusela být schopná zkorigovat posunutí těžiště, způsobené tím, že teď nesla na zádech tisíce tun. Floyd si mohl představit tucet věcí, které se mohly pokazit. Že to bývala ta třináctá, která se obvykle přihodila, bylo malou útěchou.

Ale minuty se vlekly dál bez mimořádných událostí. Jediným důkazem o tom, že motory DISCOVERY pracují, byla částečná gravitace způsobená tahem a velice lehká vibrace přenášená stěnami lodí- Io a Jupiter stále visely tam, kde byly po týdny, na opačných stranách oblohy.

"Vypnutí za deset sekund. Devět ... osm ... sedm ... šest ... pět ... čtyři ... tři ... dva ... TEĎ!"

"Děkuji, Hale. Do puntíku přesně."

Tohle byla jiná špatně datovaná fráze, přinejmenším před jednou generací dotykové senzory zakrka úplně nahradily tlačítla. Ale ne ve všech aplikacích, v kritických případech bylo lepší mít zařízení, které se viditelně pohnulo s příjemným, uspokojujícím cvaknutím.

"Potvrzuji," řekl Vasilij, "až do střední části letu není třeba provádět korekce dráhy."

"Rozlučme se s okouzlujícím, exotickým Io - skutečně vysněným světem agenta s pozemky," řekl Curnow, "Budeme všichni šťastni, až tu nebudeme."

To znělo jako starý Walter, řekl si Floyd. Během posledních pár týdnů byl podivně zkrotlý, jako kdyby mu něco leželo v hlavě. /Ale komu neleželo?/ Zdálo se, že tráví většinu svého vzácného volného času v tichých hovorech s Kateřinou. Floyd doufal, že to nebyl nějaký lékařský problém. Zatím na tom v tomto směru byli výborně. Poslední věc, kterou by v této chvíli potřebovali, by byl naléhavý případ, vyžadující zkušenost šéflékařky.

"Jsi nespravedlivý, Waltře," řekl Brailovský. "Tohle místo se mi začíná líbit. Mohlo by být pěkné jezdit tady na lodi po těch lávových jezerech."

"A co takhle opékání ve vulkánu?"

"Nebo krásné koupele v roztavené síře?"

Každý měl dobrou náladu, byli dokonce lehce hysteričtí úlevou. I když bylo příliš brzo na uvolnění a nejkritičtější fáze únikového manévru byla ještě před nimi, udělali už první krok na dlouhé cestě domů. To bylo důvodem pro trochu radosti.

Netrvalo to dlouho. Táňa rychle nařídila, aby si všichni, kdo neměli nutnou službu, šli trochu odpočinout, pokud možno spát - a připravili se na houpačku kolem Jupitera - za pouhých devět hodin. Když se ještě pokoušeli prodlévat, vyklidil Saša palubu křikem: "Za tohle budete viset, vy vzpurní psi!" Před dvěma dny, při jedné ze vzácných chvílí odpočinku se všichni těšili ze čtvrté verze Vzpoury na Bounty, na které se filmoví historici shodli, že je v ní nejlepší kapitán Bligh od proslulého Charlese Laughtona. Na palubě vládl pocit, že by ji Táňa neměla vidět, aby jí neposkytla nějaký námět.

Po několika neklidných hodinách ve svém kokonu zanechal Floyd pokusů usnout a přešel na pozorovací palubu. Jupiter byl mnohem větší a pomalu bledl, jak se lodi řítily k místu maximálního přiblížení za odvrácenou stranou. Úžasný vypouklý disk ukazoval nekonečné bohatství detailů - pásy mraků, skvrny všech barev od oslnivě bílé do cihlově červené, temné vzestupné proudy z neznámých hloubek, cyklonovitý ovál Velké červené skvrny - oko to všechno ani nemohlo zachytit. Kulatý, temný stín měsíce - pravděpodobně Europy, domníval se Floyd - přecházel po povrchu planety. Viděl ten úžasný jev naposledy. I když za šest hodin musel být zcela fit, bylo zločinem mrhat takové vzácné okamžiky spánkem.

Kde byla ta skvrna, kterou chtělo sledovat Kontrolní středisko? Mohla se dostat do výhledu, ale Floyd si nebyl jist, zda je vidět neozbrojeným okem. Vasilij je příliš zaměstnaný, aby se tím mohl zabývat, možná by mohl pomoci trochou amatérské astronomie. Přece jen jednou krátkou dobu před pouhými třiceti lety si s tím vydělával jako profesionál.

Zapojil ovládání hlavního padesáticentimetrového teleskopu - zorné pole naštěstí nebylo zakryto trupem D.SCOVERY - a prohlížel okolí rovníku při středním zvětšení. A tam to objevil, právě když to přecházelo přes okraj disku.

Shodou okolností byl nyní Floyd jedním z deseti největších expertů na Jupiter ve Sluneční soustavě. Ostatních devět pracovalo nebo spalo kolem něj. Hned zjistil, že na té skvrně je něco velice divného. Z jeho pohledu vyhlížela jako ostře ohraničená elipsa. Floyd předpokládal, že přímo shora to mohl být perfektní kruh.

Udělal pár záběrů, pak zvýšil zvětšení na maximum. Rychlé otáčení Jupitera zatím přiblížilo objekt do jasnějšího výhledu. Čím déle se díval, tím byl překvapenější.

"Vasiliji," zavolal přes interkom, "jestli máš minutu čas, po-

dívej se na monitor padesáticentimetrového teleskopu."

"Co sleduješ? Je to důležité? Kontroluji oběžnou dráhu."

"Samozřejmě to nespěchá. Ale našel jsem ten bod, o kterém mluvilo Kontrolní středisko. Vypadá velice podivně."

"Kruci! Úplně jsem na to zapomněl. My jsme tedy výborní pozorovatelé, když nám ti maníci na Zemi musí říkat, co máme pozorovat. Počkej pět minut - vždyť to neuteče."

To je pravda, pomyslel si Floyd, naopak to bude lépe vidět. Nebyla žádná hanba, že přehlédli něco, co pozorovali pozemští nebo lunární astronomové. Jupiter byl ohromný, měli hodně práce a teleskopy na Zemi a na Měsíci byly stokrát výkonnější než ty, které nyní používal.

Ale vypadalo to stále podivněji. Poprvé se začal Floyd cítit nepříjemně. Do tohoto okamžiku ho nenapadlo, že by skvrna mohla být jiného než přírodního původu - nějaký trik Jupiterovy velmi složité meteorologie. Teď o tom začínal pochybovat.

Byla tak černá, jako sama noc. Tak symetrická, když se dostala blíže - bylo vidět, že to je zřejmě perfektní kruh. Ale nebyl jasně definován, okraj byl rozmazaný, jako by byl trochu mimo ohnisko ostrosti.

Byla to jen představivost, nebo se to zvětšovalo, dokonce i během pozorování? Udělal rychlý odhad a rozhodl, že ta věc má průměr dva tisíce kilometrů. Byla jen trochu menší než stále viditelný stín Europy, ale byla mnohem tmavší, takže nebylo možné si je splést.

"Tak se na to podíváme," řekl Vasilij, trochu blahosklonně. "Co myslíš, že jsi našel? Ach ..." Jeho hlas odezněl do ticha.

To je ONC, pomyslel si Floyd s náhlým chladným přesvědčením. Ať už je to cokoli ...

47. KONEČNÝ PRŮLET

Když počáteční překvapení zaniklo, po delším uvažování bylo těžké pochopit, jak by rozšiřující se černá skvrna na tváři Jupitera mohla představovat nějaké nebezpečí. Bylo to neobvyklé, nevysvětlitelné - ale ne tak důležité jako události, které měly nyní nastat za pouhých sedm hodin. Nejdůležitější byl úspěšný zážeh v místě nejmenší vzdálenosti od Jupitera. Na zpáteční cestě budou mít spoustu času studovat záhadné černé skvrny.

A spát; Floyd se vzdal veškerých pokusů o spánek. I když pocit nebezpečí - přinejmenším známého nebezpečí - byl mnohem menší než při jejich prvním přiblížení k Jupiteru, směs vzrušení a představ ho udržovala zcela bdělého. Vzrušení bylo přirozené a pochopitelné; představy měly mnohem složitější příčiny. Floyd se vždy držel pravidla nedělat si starosti s věcmi, které nemohl vůbec ovlivnit. Jakákoliv vnější hrozba mohla být včas odhalena a mohli se s ní vypořádat. Ale nemohl si pomoci - stále uvažoval o tom, zda udělali vše možné k zabezpečení lidí.

Mimo mechanických závad na palubě existovaly dva hlavní zdroje znepokojení. I když pásy, které zabezpečovaly LEONOVa a DISCOVERY neměly tendenci sklouznout, jejich nejtěžší zkouška měla teprve přijít. Téměř stejně kritický měl být okamžik oddělení lodí, kdy nejmenší z nálože trhavin, které měly původně otřást Velkým bratrem, budou použity nepříjemně blízko. A, samozřejmě, byl tu i Hal...

Prováděl odroutávací manévr s absolutní přesností. Prováděl simulace průletu kolem Jupitera, do poslední kapky paliva DISCOVERY, bez jakýchkoli komentářů nebo námitek. A i když Chandra, jak bylo domluveno, opatrně vysvětlil, co chtějí udělat, rozuměl skutečně

tomu, co se dělo?

Floyd měl jednu hlavní starost, které se během několika dní stále málem posedlostí. Dovedl si představit, jak všechno probíhá normálně, lodě procházejí polovinou konečného manévru, ohromný disk Jupitera zaplňující obloha pouze pár set kilometrů pod nimi - a pak Hala, jak si elektronicky odkašle a říká: Dr. Chandro, smím se na něco zeptat?

Přesně tak se to nestalo.

Velká černá skvrna, jak byla nevyhnutelně pokřtěna, byla nyní mimo dohled díky rychlé Jupiterově rotaci. Během několika hodin ji mohly stále zrychlující lodi potkat nad noční stranou planety, ale toto byla poslední možnost pro pozorování z blízka při denním světle.

Skvrna stále rostla mimořádnou rychlostí; za poslední dvě hodiny se její plocha více než zdvojnásobila. Nebýt toho, že si při svém rozšiřování uchovávala černou barvu, připomínala skvrnu inkoustu rozplývající se ve vodě. Její hranice, která se teď atmosférou Jupitera pohybovala téměř rychlostí zvuku, vypadala stále podivně rozmazaná a rozostřená; při největším zvětšení lodního teleskopu byla nakonec příčina zjevná.

Na rozdíl od velké rudé skvrny nebyla Velká černá skvrna spojitou strukturou; byla vybudovaná spoustou drobných teček, jako polotónový tisk pozorovaný zvětšovacím sklem. Na většině plochy byly body umístěny tak těsně, že se skoro dotýkaly, ale na okraji byly dále od sebe, takže skvrna končila šedým polostínem místo ostré hranice.

Těcj záhadných teček musel být téměř milión, a byly zřetelně protáhlé - spíše eliptické než kulaté. Kateřina, osoba s nejmenší představivostí na palubě, všechny překvapila, když řekla, že to vypadá jako kdyby někdo vzal sáček rýže, obarvil ji načerno a vysypal na povrch Jupitera.

Slunce nyní zapadalo za ohromný, rychle se zužující srpek denní strany, zatímco LEONOV podruhé pospíchal do Jupiterovy noci na setkání s osudem. Za necelých třicet minut mělo dojít ke konečnému zážehu a události mohly dostat značný spád.

Floyd nevěděl, zda by se mohl připojit k Chandrovi nebo Curnowovi, kteří drželi hlídku na DISCOVERY. Ale nebylo tam nic, co by mohl dělat; v případě nebezpečí by jenom překážel. Bezpečnostní spínač byl v Curnowově kapse a Floyd věděl, že reakce mladšího muže jsou mnohem rychlejší než jeho. Pokud by Hal projevil nejmenší známky nesprávného chování, mohl být odpojen za necelou sekundu, ale Floyd cítil, že takové extrémní opatření nebude nutné. Od té doby, co si Chandra mohl dělat věci po svém, plně spolupracoval na vypracování procedur pro převzetí manuálního řízení, pokud by tato neštastná nutnost vznikla. Floyd byl přesvědčen, že možné mu věřit, že splní své povinnosti - jakkoliv by mu to bylo líto.

Curnow si nebyl tak jistý. Byl by šťastnější, řekl Floydovi, kdyby měl zálohu v podobě druhého odpojovacího spínače - kvůli Chandrovi. Zatím nemohli nic dělat, jen čekat a sledovat přibližující se oblaka noční strany, matně viditelná odraženým světlem procházejících satelitů, záři fotochemických reakcí a častými titánskými světelnými záblesky z bouřek větších než je Země.

Slunce za nimi pohaslo, v okamžiku zastíněné ohromnou koulí, ke které se rychle blížili. Až ho znovu uvidí, měli by být na cestě domů.

"Dvacet minut do zážehu. Všechny systémy v pořádku."

"Děkuji, Hale."

Nevím, jestli Chandra mlucil pravdu, pomyslel si Curnow, když

říkal, že by Hal mohl být zmaten, kdyby s ním mluvil někdo jiný. Mluvil jsem s ním dost často, když nebyl nikdo nablízku, a vždy mi perfektně rozuměl. Ale na přátelskou konverzaci už teď není moc času, i když by to pomohlo uvolnit napětí.

Co si Hal skutečně myslí? - jestliže myslí - o jejich letu? Celý život se Curnow vyhýbal abstraktním filozofickým otázkám: jsem muž šroubků a matic, prohlašoval často, i když na lodi téměř žádné nebyly. Kdysi by se tě myšlence vysmál, ale teď začal pochybovat: Cítil Hal, že bude brzy opuštěn a jestliže ano, mohlo mu to vadit? Curnow málem sáhl na bezpečnostní vypínač ve své kapse, ale ovládl se. Už to udělal tak často, že by Chandra mohl mít podezření.

Posté si zopakoval sled událostí, které měly proběhnout v příští hodině. V okamžiku, kdy se vyčerpá palivo DISCOVERY, vypnou všechny systémy kromě základních a rychle přeběhnout do LEONOVA spojovacím tunelem. Ten měl být odpojen, nálože odpáleny a lodi se měly vzdálit - a pak mohly začít pracovat vlastní motory LEONOVA. Oddělení mělo podle plánu nastat právě v okamžiku, kdy budou Jupiteru nejblíže - tím by měli získat co nejvícezjeho gravitační nadílky.

"Patnáct minut do zážehu. Všechny systémy v pořádku."

"Děkuji, Hale."

"Mimochodem," řekl Vasilij z druhé lodi " opět jsme dohonili Velkou černou skvrnu. Jsem zvědav, jestli uvidíme něco nového."

Doufám, že ne, pomyslel si Curnow, už toho v téhle chvíli máme beztak dost. Přesto rychle pohlédl na obraz, který Vasilij přenášel z teleskopu na monitor. Nejdřív neviděl nic kromě matně se třpytící noční strany planety. Pak uviděl na obzoru perspektivou zkreslený kroužek té nejtemnější tmy. Blížili se k němu neuvěřitelnou rychlostí.

Vasilij zvýšil jas a celý obraz se kouzelně rozsvětlil. Nakonec se Velká černá skvrna rozdělila do myriády stejných elementů...

Můj bože, pomyslil si Curnow, tomu prostě nevěřím!

Slyšel výkřiky úžasu z LEONOVA, ostatní v té chvíli byli stejně překvapeni.

"Dr. Chandro," řekl Hal, "zjišťuji v hlasech silný emotivní náboj. Stalo se něco?"

"Ne, Hale," odpověděl rychle Chandra. "Let pokračuje normálně. Jen jsme trochu překvapeni - to je všechno. Co ty dokážeš vypozorovat z obrazu na monitorovém okruhu 16?"

"Vidím noční stranu Jupitera. Je tam kruhovitá plocha o průměru 3250 kilometrů, které je téměř úplně pokryta pravoúhlými objekty."

"Kolik jich je?"

Následovala krátká pauza, než Hal promítl číslo na videodisplej:

1 355 000 ± 1000

"A poznáš je?"

"Ano. Shodují se velikostí a tvarem s objektem, o kterém hovoříte jako o Velkém bratru. Deset minut do zážehu. Všechny systémy pracují normálně."

Můj ne, pomyslel si Curnow. Tak ta zatracená věc spadla přímo na Jupiter - a rozmnožila se. Na moru černých monolitů bylo současně něco směšného a hrozivého. K jeho překvapení mu obraz na stínítku monitoru připadal podivně známý.

Ovšem - to je ono! Tyhle miliony černých pravoúhelníků mu připomínaly - kostky domina. Před lety viděl videodokument, který ukazoval, jak tým mírně bláznivých Japonců trpělivě staví milion dominových kostek tak, že když se porazila první, ostatní nevyhnutelně následovaly. Byly uspořádány do komplikovaných vzorů, některé pod vodou, jiné nahoru a dolů po malých schodištích, některé ve znáso-

benych stopách tak, že při pádu vytvářely vzory a obrázky. Trvalo týdny je postavit; Curnow si pamatoval, že zemětřesení několikrát zmařilo soutěž a že konečný pád dominových kostek od první do poslední trval přes hodinu.

"Osm minut do zážehu. Všechny systémy v pořádku. Dr. Chandro, můžu něco navrhnout ?"

"A co, Hale?"

"je to velice neobvyklý jev. Nemyslíte, že bych měl přerušit odpočet, abyste tu mohli zůstat a prostudovat ho?"

Na LEONOVI se Floyd rychle vydal k můstku. Táňa a Vasilij ho mohli potřebovat, nemluvě ani o Chandrovi a Curnowovi. To je situace! A co když se Chandra přidá na Halovu stranu? Jestliže to udělá, mohli oba mít pravdu! Přese vše, nebyla to pravá příčina, proč sem přiletěli?

Pokud by zastavili odpočet, obě lodi mohly obletět Jupitera a vrátit se přesně do stejného bodu po devatenácti hodinách. Devatenáctihodinové spoždění by nemělo představovat problém. Kdyby nebylo záhadného varování, sám by to doporučil.

Ale bylo tu mnohem více než pouhé varování. Pod nimi planetární mor rozežíral tvář Jupiteru. Nejspíš skutečně utíkali před nejneobvyklejším zjevem v dějinách vědy. Jestli tomu tak bylo, dával přednost před pozorováním z větší vzdálenosti.

"Šest minut do zážehu," řekl Hal. "Všechny systémy v pořádku. Jsem připraven přerušit odpočet, pokud budete souhlasit. Dovolte mi připomenout, že mou hlavní direktivou je studovat v Jupiterově okolí vše, co může být spojeno s projevy inteligence."

Floyd poznal frázi velmi dobře - sám ji napsal. Přál si, aby ji mohl z Halovy paměti vymazat.

O chvíli později se dostal na můstek a připojil se k Orlovým. Oba se na něj dívali ustaraně.

"Co doporučuješ?" zeptala se rychle Táňa.

"Obávám se, že je to na Chandrovi. Můžu s ním mluvit - na soukromé lince?"

Vasilij mu podal mikrofon.

"Chandro? Předpokládám, že Hal tohle nemůže slyšet?"

"Správně, Dr. Floyde."

"Musíte rychle mluvit. Přesvědčte ho, že odpočet musí pokračovat, že chápeme jeho - hm - vědecké zanícení - ah, to je to pravé- řekněte mu, že jsme přesvědčeni, že tu práci může udělat bez naší pomoci. A samozřejmě s ním budeme ve stálém spojení."

"Pět minut do zážehu. Všechny systémy pracují normálně. Stále čekám na vaší odpověď, Dr. Chandro."

A my všichni také, pomyslil si Curnow, vzdálený pouze metr od vědce. A jestli budu muset nakonec stisknout ten vypínač, bude to úleva. Docela se na to těším.

"Výborně, Hale. Pokračuj v odpočtu. Jsem pevně přesvědčen o tvých schopnostech studovat všechny fenomény v okolí Jupiteru bez našeho dohledu. Samozřejmě budeme s tebou stále ve spojení."

"Čtyři minuty do zážehu. Všechny systémy v pořádku. Tlakování palivových tanků ukončeno. Napětí na plazmovém zažehovacím zařízení ustáleno. Jste přesvědčen, že je to správné rozhodnutí, dr. Chandro? Rád pracuji s lidmi a vztaj s nimi mě stimuluje. Poloha lodi souhlasí s přesností miliradiánu."

"Rádi s tebou pracujeme, Hale. A stále budeme pokračovat, i když budeme vzdáleni miliony kilometrů."

"Tři minuty do zážehu. Všechny systémy v pořádku. Radiační štíty zkontrolovány. Problémem je časové zpoždění, dr. Chandro. Může být nezbytné vzájemně konzultovat bez prodlení."

Je to šílené, pomyslil si Curnow. Ruku ted nevzdaloval od vypínače. Skutečně věřím, že je Hal osamělý. Imituje nějakou část

Chandrovi osobnosti, o které jsme nevěděli?

Světla zablikala tak nepostřehnutelně, že to mohl zaznamenat jen ten, kdo znal každou nuanci v chování DISCOVERY. Mohly to být novinky dobré nebo špatné - počáteční zážeh plazmy nebo jeho ukončení...

Riskoval rychlý pohled na Chandru - tvář malého vědce byla vyschlé a vyčerpaná- a téměř poprvé k němu Curnow pocítil soucit jako k jiné lidské bytosti. A vzpomněl si na překvapující informaci, kterou mu Floyd svěřil - Chandrovu nabídku zůstat s lodí a dělat Halovi společnost při tři roky trvající cestě domů. Už o tom vícekrát neslyšel a postupně se na to zapomnělo. Ale možná byl Chandra v pokušení. Pokud byl, nemohl v tomto stádiu vůbec nic dělat. Nebyl čas podniknout nezbytné přípravy, dokonce i kdyby zůstali na jiné dráze a prodloužili svůj pobyt za stanovenou hranici. Což Tána jistě nemohla připustit po tom, co se teď stalo.

"Hale," zašeptal Chandra tak tiše, že ho Curnow sotva slyšel. "musíme odletět. Nemám čas uvádět všechny důvody, ale uvěřte mi tě, že je to pravda."

"Dvě minuty do zážehu. Všechny systémy v pořádku. Začala konečná operace. Je mi líto, že tu nemůžete zůstat. Můžete mi říci některé z příčin, v pořadí důležitosti?"

"Ne ve dvou minutách, Hale. Pokračuj v odpočtu. Všechno ti později vysvětlím. Stále budeme mít více než hodinu...společně."

Hal neodpovídal. Ticho se prodlužovalo. Jistě už bylo promeškáno hlášení minutu před...

Curnow mrkl na hodinky. Můj bože, pomyslel si, Hal to zmeškal! Zastavil odpočet?

Curnowova ruka si nejistě pohrávala s vypínačem. Co mám dělat? Přál bych si, aby Floyd něco řekl, zatraceně, ale asi se bojí, že by to jen zhoršil...

Počkám do nuly - ne, tak kritické to není, řekněme minuta navíc, pak ho vypnu a jedeme manuálně...

Z velké dálky sem dolehl slabý svištivý zvuk, jako tornádo pochodující přímo za horizontem. DISCOVERY začala vibrovat; to byl první náznak navracející se gravitace.

"Zážeh," řekl Hal. "Plný tah v čase T plus patnáct sekund."

"Děkuji, Hale," odpověděl Chandra.

48. NAD NOČNÍ STRANOU

Heywoodu Floydovi, na palubě náhle nepovědomého - protože již nebylo beztížné - prostředí LEONOVY letové paluby, se ta řada událostí zdála spíše jako klasické, pomalu se odvíjející, noční můra než skutečnost. Pouze jednou předtím poznal v životě podobnou situaci - během neovladatelného smyku, když seděl na zadním sedadle auta. Tehdy měl ten samý pocit vyslovené bezmocnosti - spojený s myšlenkou: "Tohle ve skutečnosti nevadí - to se vlastně neděje mně."

Teď, když běžely motory, se jeho nálada změnila; všechno se opět zdálo skutečné. Probíhalo to přesně tak, jak to naplánovali; Hal je vedl bezpečně k Zemi. S každou minutou, která uplynula, se jejich budoucnost stávala jistější; Floyd se začal pomalu uklidňovat, i když zůstával ostražitý ke všemu, co se dělo kolem něj.

Úplně naposledy - a kdy sem zase přijde nějaký člověk? - prolétal nad noční stranou největší z planet, které je obklopovala rozměry tisíce zeměkoulí. Lodi byly spojeny tak, že LEONOV byl mezi DISCOVERY a Jupiterem a výhled na záhadně blikající mračnou krajinu nebyl zakryt. I teď tucty přístrojů pilně sondovaly a zaznamenávaly; Hal bude pokračovat v práci až budou pryč.

Jelikož bylo po náhlé krizi, Floyd se šinul opatrně "dolů" z

letové paluby- jak divné cítit opět váhu, i když to bylo jen deset kilo! - a přidal se k Ženě a Kateřině na pozorovací palubě. Kromě té nejmdlejší červeně nouzových světel byla zcela zatemněná, takže mohli obdivovat pohled na nerušenou noční podívanou. Litoval Maxe Brailovského a Saši Kovaleva, kteří seděli v přestupní komoře plně vystrojeni a přišli tak o nádherné představení. Museli být připraveni vyrazit okamžitě na povel, aby odsekli pásy držící lodi pohromadě- kdyby nějaká nálož selhala.

Jupiter zaplnil celou oblohu, byl vzdálen pouhých pětset kilometrů, takže viděli pouze malý zlomek jeho povrchu - ne více než by člověk viděl ze Země z výšky padesáti kilometrů. Jak si oči zvykaly na mdlé světlo, z něhož většina byla odražena z ledové skořápky vzdálené Europy, mohl Floyd rozeznat překvapující množství podrobností. Na nízké úrovni osvětlení nebyly žádné barvy - kromě záblesků červené tu a tam - ale pásová struktura mraků byla velice zřetelná a viděl okraj malé cyklonické bouře, která vypadala jako oválný ostrov pokrytý sněhem. Velká černá skvrna byla v té době již dávno zapadlá za obzorem a uvidí ji opět až budou už hezký kus na cestě domů.

Tam dole, pod mraky, plápolaly příležitostné výbuchy světla, z nichž mnohé byly zjevně způsobeny Jupiterovým ekvivalentem bouří. Jiné záře a záblesky trvaly déle a byly daleko nejistějšího původu. Někdy se šířily světelné kruhy ze středového zdroje; někdy bylo vidět otáčející se paprsky a vějíře. Vyžadovalo to málo představivosti považovat je za důkaz technické civilizace dole pod těmi mraky - světla měst, navádějící světla letišť. Ale radary a balónové sondy již dávno předtím prokázaly, že tam dole není po tisíce kilometrů nic pevného, celou cestu k nedosažitelnému jádru planety.

Půlnoc na Jupiteru! Poslední blízký záblesk byl kouzelnou mezihrou, kterou si bude pamatovat po celý život. Mohl to teď všechno více vychutnávat, protože se jistě nemohlo nic pokazit; a i kdyby se pokazilo, neměl by žádný důvod si něco vyčítat. Udělal všechno co bylo možné pro dosažení úspěchu.

Bylo tady ticho, nikdo si nepřál mluvit, když se pod nimi odvíjel koberec mraků. Každých pár minut Téna nebo Vasilij hlásili stav paliva ; ke konci doby hoření motorů DISCOVERY opět začalo narůstat napětí. Byla to kritická chvíle - a nikdo přesně nevěděl, kdy nastane. Panovaly jisté pochybnosti o přesnosti palivoměrů, ale spalování bude stejně pokračovat dokud nebudou úplně na dně.

"Odhadované odpojení za deset sekund," řekl Téna. "Waltře, Chandro - připravte se na návrat. Maxi, Vasiliji - buďte v pohotovosti pro případ, že bude potřeba. Pět...čtyři...tři...dvě...jedna...nula!"

Nenastala žádná změna, slabé pištění motorů DISCOVERY k nim stále doléhalo skrz tloušťku dvou trupů a tahem vyvolaná váha stále trvala, aby svírala jejich údy. Máme štěstí, pomyslel si Floyd, měřiče nakonec odečítaly méně. Každá sekunda práce motorů navíc byla značným přínosem, mohla by dokonce znamenat rozdíl mezi životem a smrtí. A jak je to divné - slyšet načítání místo odečítání!

"...pět sekund... deset sekund...třináct sekund... Tady je to, šťastných třináct sekund!"

Beztíže a ticho se vrátily. Na obou lodích se odehrála krátká slavnost. Rychle byla zakončena, protože museli ještě mnoho udělat - a museli to udělat bleskově.

Floyd měl nutkání jít k přechodové komoře, aby mohl poblahopřát Chandrovi a Curnowovi jakmile přijdou na palubu. Ale pouze by překážel; přestupná komora bude velice rušné místo, protože Max a Saša byli připraveni na mimopalubní činnost a chodba spojující obě lodi byla odpojena. Bude čekat v hale, aby přivítal vracející se hrdiny.

A nyní se mohl uvolnit ještě více - snad z osmi na sedm na stupnici deseti. Poprvé po týdnech mohl zapomenout na radiové přerušení Už to nebude potřeba, Hal pracoval bezvadně. I kdyby si přál, nemohl dělatnic, aby dostihl výpravu od chvíle, kdy byla vyčerpána poslední kapka paliva DISCOVERY.

"Všichni na palubě," oznámil Saša. "Průlezy utěsněny. Jdu odpálit nálože."

Nebylo slyšet ani nejslabší zvuk, jak byly trhaviny odpáleny, což Floyda překvapilo; očekával, že se nějaký hluk přenese přes popruhy, napjaté jako ocelové pásy, které spojovaly lodi k sobě. Ale nebylo pochyb, že odpadly podle plánu, nebot LEONOV se několikrát mírně otřásl, jako kdyby někdo tukal na trup. O minutku později zaěhl Vasilij jen na malý okamžik orientační trysky.

"Jsme volní!" zakřičel. "Sašo, Maxi - nebude vás potřeba! Všichni na své místa - zážeh za sto sekund!"

A nyní se Jupiter kutálel pryč a divný nový tvar se objevil za oknem - dlouhý, kostlivecký obrys DISCOVERY, navigeční světla ještě zářila, jak od nich odplouvala do dějin. Nezbyl žádný čas na sentimentální sbohem, za méně než minutu začně pracovat LEONOVův pohon.

Floyd ho nikdy neslyšel při plném výkonu a chtěl si chránit uši před hřmotným řevem, který nyní zaplnoval vesmír. Konstruktéři LEONOVA n plýtvali užitečnou zátěží na zvukovou izolaci, které by byla potřeba jenom na několik hodin cesty, která bude trvat roky. A jeho váha se mu zdála enormní - nicméně byla pouhou čtvrtinou váhy, kterou znal celý svůj život.

Během několika minut se z DISCOVERY stala hvězdička, ačkoliv záblesky jejích výstražných majáků bylo vidět dokud nezapadla za obzor. Ještě jednou, říkel si Floyd, kroužím kolem Jupitera - tentokrát nabírajíc rychlost, ne ji ztrácejíc. Pohlédl na ženu, jen tak tak viditelnou ve tměs s nosem přitisknutým na pozorovací okno. Připomínala si také tu poslední příležitost, kdy spolu sdíleli visuté lůžko? Ted už tu nebylo nebezpečí zpopelnění, přinejmenším se nebude děsit právě toho osudu. I tak se nyní zdála být mnohem sebevědomější a veselá, pravděpodobně díky Maxovi - a snad také Walterovi.

Musela si uvědomit jeho pátravý pohled, nebot se otočila a usmála, potom udělala gesto směrem k mrakům, které se odvíjely pod nimi.

"Podívej!" zakřičela mu do ucha. "Jupiter má nový měsíc!"

Co se to snaží říct? Ptal se sám sebe Floyd. Její angličtina ještě není příliš dobrá, ale nemohla ani eventuálně udělat chybu v takhle jednoduché větě. Jsem si jist, že jsem ji slyšel správně - nicméně ukazovala dolů, ne nahoru...

A potom si uvědomil, že scéna bezprostředně pod nimi o hodně zjasněla; dokonce viděl žlut a zelen, které předtím vůbec nebylo vidět. Něco mnohem jasnějšího než Europa zářilo na Jupiterovy mraky.

Samotný LEONOV, mnohokrát jasnější než Jupiterovo polední slunce, přinesl nepravý úsvit světu, který navždy opouštěl. Stokilometrový chochol zářící plazmy se táhl za lodí, jako zplodina motorů, rozptylující zbývající energii do vakua.

Vasilij provéděl hlášení a slova byla zcela nesrozumitelná. Floyd pohlédl na hodinky, ano, mělo by to být asi právě ted. Dosáhli Jupiterovi únikové rychlosti. Obr je nebude již nikdy moci znova zachytit.

A potom, tisíce kilometrů vpředu, se objevil veliký oblouk jasného světla na obloze - první záblesk skutečného Jupiterova úsvitu, stejně slibný jako jakákoliv duha na Zemi. O chvíli později Slunce vyskočilo, aby je uvítalo - nádhérné Slunce, které se ted bude zjasnovat a přibližovat každým dnem.

Ještě několik minut plynulého zrychlování a LEONOV bude naveden neodvratně na dlouhou pout domů. Floyd měl nepřekonatelný pocit úle-

vy a uvolnění. Neměnné zákony nebeské mechaniky ho povedou přes vnitřní Sluneční soustavu, kolem spletitých oběžných drah asteroidů, kolem Marsu - nic ho nemůže zastavit před dosažením Země.

V euforii té chvíle zapomněl na vše kolem záhadné černé skvrny, roztahující se přes tvář Jupitera.

49. P O L Y K A Č S V Ě T Ů

Uviděli ji znova příští ráno lodního času, když se objevila na denní straně Jupitera. Tmavá oblast se už roztáhla tak, že pokrývala významný kus planety a tak to konečně mohli ve volném čase studovat. A podrobně.

"Víš co mi to připomíná?" řekla Kateřina. "Virus útočící na buňku. Způsob, jakým fagocit vpravuje svou DNA do bakterie a potom se dělí dokud nepřemění všechno."

"Chceš naznačit," zeptala se nedůvěřivě Táňa, "že Zagadka jí Jupiter?"

"Určitě to tak vypadá."

"Žádný div, že Jupiter začíná vypadat nemocně. Ale vodík a hélium neposkytnou příliš výživnou stravu a moc něčeho jiného v atmosféře není. Pouze několik procent jiných prvků."

"Což ale dává několik kvintilionů tun síry a uhlíku a fosforu a všeho ostatního v dolní části periodické tabulky," poukázal Saša. "V každém případě mluvíme o technologii, která může pravděpodobně udělat cokoliv, co nepopírá zákony fyziky, Když máte vodík, co víc potřebujete? Se správnou kvalifikací z něj můžete syntézovat všechny ostatní prvky."

"Čistí Jupiter, to je jisté," řekl Vasilij. "Podívejte se na tohle."

Na monitoru teleskopu bylo nyní zobrazeno extrémní přiblížení jednoho z myriády shodných kvádrů. I pouhým okem bylo zřejmé, že proudy plynu vtékají do dvou menších stěn; turbulentní vzory vypadaly hodně jako siločáry vytvořené železnými pilinami nahromaděnými kolem konců tyčového magnetu.

"Milion vysavačů,"řekl Curnow, "vysávajících Jupiterovu atmosféru. Ale proč? A co s ní pak dělají?"

"A jak se rozmnožují?" zeptal se Max. "Chytili jste nějakého z nich při činu?"

"Ano i ne," odpověděl Vasilij. "jsme příliš daleko, abychom viděli podrobnosti, ale je to druh dělení - jako měňavka."

"Chceš říci - rozštěpí se na dva a ty půlky dorostou do původní velikosti?"

"Nět. Nejsou tam žádné malé Zagadky - zdá se, že rostou, dokud se jejich tloštka nezdvojnásobí, potom se ve středu rozštěpí, aby vytvořili shodná dvojčata, přesně stejné velikosti jako má originál. A tyhle cykly se opakují za přibližně dvě hodiny."

"Dvě hodiny!" zvolal Floyd, "žádný div, že se roztáhly přes půlku planety. Je to učebnicový případ exponenciálního růstu."

"Já vím, co jsou!" řekl Těrnovský v náhlém vzrušení. "jsou to von Neumanovy stroje!"

"Myslím, že máš pravdu," řekl Vasilij. "Ale to ještě nevysvětluje, co dělají. Jejich oklasifikování nám příliš nepomůže."

"A co," zeptala se Kateřina naříkavě," je to von Neumanův stroj? Vysvětlete mi to, prosím."

Orlov a Floyd začali mluvit současně. Zmatené přestali, potom se Vasilij rozesmál a zamával na Američana.

"Předpokládej, že musíš provést nějaký velký technický úkol, Kateřino - a myslím tím veliký - jako třeba vytvořit povrchové do-

ly na celém povrchu Měsíce. Mohla by jsi vyrobit milión strojů, aby to provedly, ale to by mohlo trvat staletí. Kdyby jsi byla dost chytrá, udělala bys jeden stroj - ale se schopností reprodukovat se z okolních surovin. Tak by jsi spustila řetězovou reakci a ve velice krátkém čase bys měla... stvořených dost strojů, aby udělaly ten úkol za desítky roků místo tisíciletí. S dostatečně velkou rychlostí rozmnožování bys vlastně mohla udělat cokoliv za tak krátký čas, jak by sis přála. Kosmická Agentura si pohrává s touhle myšlenkou již roky - a vím, že ty také, Táno."

"Ano, exponenciující stroje. Nápad, o kterém nesnil dokonce ani Ciolkovskij."

"Nebál bych se na to vsadit," řekl Vasilij. "takže to vypadá, Kateřino, že tvoje přirovnání bylo pěkně blízko. Bakteriofág je von Neumanův stroj."

"A nejsme my všichni také?" zeptal se Saša. "Jsem si jist, že Chandra by souhlasil."

Chandra to odkývl.

"Tohle je zřejmé. Po pravdě dostal von Neuman původní myšlenku ze studia živých soustav."

"A tyhle žijící stroje jedí Jupiter."

"Určitě to tak vypadá," řekl Vasilij. "Něco jsem si spočítal a nemohu zcela věřit výsledkům - ačkoli je to jen jednoduchá aritmetika."

"Pro tebe to může být jednoduché," řekla Kateřina. "Pokus se nám to podat bez tenzorů a diferenciálních rovnic."

"Ne - myslím tím jednoduché," trval na svém Vasilij. "V podstatě je to jednoduchý příklad staré populační exploze, o které jste vy doktoři vždy mluvili v minulém století. Zagadka se reprodukuje každé dvě hodiny. Takže za pouhých dvacethodin nastane deset rozdvojení. Z jedné Zagadky se stane tisíc."

"Tisíc dvacet čtyři," řekl Chandra.

"Já vím, ale nechme to jednoduché. Za čtyřicet hodin jich bude milión - za osmdesát - milion milionů. To je asi tak kde jsme teď a očividně nemůže nárůst pokračovat nekonečně. Za pár dalších dní, při této rychlosti, bude vážit více než Jupiter!"

"Takže začnou brzy hladovět," řekla Žena. "A co se stane potom?"

"Saturn by si raději měl dát pozor," odpověděl Brailovský."Potom Uran a Neptun. Doufejme, že si nevšimnou Zemičky."

"Jaké útěcha! Zagadka nás tu špehuje tři miliony let!"

Walter Curnow se náhle začal smát.

"Co je na tom tak legračního?" dožadovala se Táňa.

"Mluvíme o těch věcech jako kdyby to byly osoby - inteligentní stvoření. Ale nejsou - jsou to nástroje. Ale univerzální nástroje schopné dělat cokoli, co musí. Ten na Měsíci byl signalizačním zařízením nebo špionem, chcete-li. Ten, s kterým se setkal Bowman - naše původní Zagadka - byl určitým druhem přepravního systému. Teď to dělá něco jiného, ačkoli pánbůh ví co. A po celém vesmíru mohou být jiné."

"Měl jsem takovouhle mašinku, když jsem byl děcko. Víte, co je veskutečnosti Zagadka? Jen kosmický ekvivalnet starého dobrého kombi - nože!"

VII

VRCHOD LUCIFERA

50. S B O H E M J U P I T E R U

Nebylo snadné složit tu zprávu, obvzláště po tom, co jinou zprávu poslal svému právníkovi. Floyd si připadal jako pokrytec; ale věděl, že to bylo nutné udělat, aby se zminimalizovala bolest, která je nevyhnutelná na obou stranách.

Byl smutný, ale již ne bezútěšný. Protože se vracel na Zemi v záři úspěšných činnů - ne-li dokonce doslova hrdinství - bude těžit s pozice síly. Nikdo - NIKDO - mu nebude moci vzít Chrise.

"....Má drahá Karolíno / Již to nebylo "Moje nejdražší..."/. Jsem na cestě domů. Až toto obdržíš, budu již v hibernaci. Pouze za několik hodin, jak se mi to bude zdát, otevřu oči - a bude tu krásná modrá Země, visící v kosmu vedle mě.

"Ano, vím, že pro Tebe to bude ještě mnoho měsíců a je mi to líto. Ale že to bude takhle jsme věděli dříve, než jsem odletěl; už je to tak, vracím se o týdny dříve než podle původního časového plánu, kvůli změně v plánu výpravy.

"Doufám, že se něčeho dopracujeme. Hlavní otázka je: Co je nejlepší pro Chrise? At jsou naše pocity jakékoli, musíme ho dát na první místo. Vím o sobě, že jsem ochotný to udělat a jsem si jist, že ty také."

Floyd vypnul nahrávač. Má říci to, co zamýšlel: "Chlapec potřebuje otce?" Ne - to by nebylo taktní a snad by jen mohlo zhoršit situaci. Karolína by zrovna tak mohla tvrdit, že od narození do čtyř let to byla matka, která se o něj nejvíce starala - a jinak, kdyby tomu býval věřil, měl zůstat na Zemi.

"...Nyní o domu. Jsem rád, že Správní rada zaujala tento postoj, který nám to oběma usnadní. Vím, že jsme oba to místo milovali, ale teď bude příliš velké a bude přinášet mnoho vzpomínek. Pro začátek dostanu pravděpodobně byt v Hilo. Doufám, že si dokážu co nejrychleji najít nějaké stálé místo.

"Je ti jedna věc, kterou mohu slíbit každému - už nikdy znovu neopustím Zemi. Mám už dost kosmického cestování, na jednoho je ho moc. No, snad na Měsíc, jestliže budu opravdu muset - ale to je samozřejmě jen víkendový výlet.

"A když mluvím o měsících, právě jsme míjeli oběžnou dráhu Sinope, takže nyní opouštíme Jupiterovu soustavu. Jupiter je vzdálen více než dvacet milionů kilometrů a je sotva větší než náš vlastní Měsíc.

"Nicméně i z této vzdálenosti se dá říct, že se planetě přihodilo něco děsivého. Její krásně oranžová barva zmizela; teď je to jen jakási nezdravá šeď, pouze zlomek jejího bývalého jasu. Není divu, že je to teď na pozemské obloze jenom mdlá hvězda.

"Nic jiného se ale nestalo a to už jsme dost daleko za pomezní čárou. Mohl to snad být falešný poplach nebo jakýsi kosmický kanadský žertík? Pochybuji, že se to kdy dozvíme. Ale přivede nás to domů dříve než podle časového plánu a já jsem za to vděčný.

"Prozatím sbohem, Karolíno - a děkuji ti za všechno. Doufám, že můžeme stále zůstat přáteli. A jako vždy vyřiď Chrisovi, že ho mám rád."

Když Floyd skončil, na chvilku se tiše posadil ve své malinké kabince, kterou nebude už moc dlouho potřebovat. Právě se chystal odnést zvukový čip na můstek pro odvysílání, když vplul dovnitř Chandra.

Floyd byl příjemně překvapen způsobem, jakým vědec přijal zvyšující se odloučení od Hala. Stále ještě byli ve styku po několik hodin denně, vyměnujíc si údaje o Jupiteru a monitorujíc podmínky na palubě DISCOVERY. Ačkoli nikdo neočekával žádné velké ukazování citového rozpoložení, zdálo se, že Chandra přijal ztrátu s pozoru-

hodnou statečností. Nikolaj Ternovský, jeho jediný důvěrník, byl schopen dát Floydovi přijatelné vysvětlení jeho chování.

"Chandra má nový zájem, Woody. Vzpomeň si, zajímá se o to kde, když něco funguje, je to zastaralé. Hodně se toho naučil za posledních několik měsíců. Neuhodneš co teď dělá?"

"Po pravdě řečeno ne. Řekni mi to."

"Je zaměstnán konstruováním Hala 10 000."

Floydovi sklaplo. "Takže to vysvětluje ty dlouhé zprávy do Urbany, na které Saša tak reptá. No, už nebude moci déle blokovat vysílač."

Floyd si vzpomněl na tento rozhovor když Chandra ostoupil. Věděl to lépe, než aby se vědce ptal, zda je to pravda, protože to vůbec nebyla jeho starost. Nicméně tu byla jiné záležitost, na kterou byl ještě zvědavý.

"Chandro," řekl. "Asi jsem vám nikdy pořádně nepoděkoval za práci, kterou jste vykonal při odletu, když jste přesvědčil Hala, aby spolupracoval. Chvíli jsem se skutečně obával, že nám bude dělat potíže. Ale vy jste měl celou dobu důvěru - a měl jste pravdu. Stejně ale, neměl jste nějaké pochybnosti?"

"Vůbec ne, dr. Floyde."

"proč ne? Musel se cítit ohrožen tou situací a víte, co se stalo posledně."

"Byl tu jeden velký rozdíl, mohu-li to tak říci. Možná měl tentokrát úspěšný výsledek co dělat s našimi národními charaktery."

"Tomu nerozumím."

"Vemte to takhle, dr. Floyde. Bowman se pokusil použít proti Halovi sílu. Já ne. V mém jazyce máme takové slovo - ahimsa. Je obvykle překládáno jako"nenásilí" ačkoli má mnohem kladnější významy. Pečlivě jsem využíval ahimsu v jednání s Halem."

"Velice chvályhodné. Jistě ale jsou chvíle, kdy je potřeba něco energičtějšího, ačkoli taková nezbytnost může být politováníhodná." Floyd udělal pomlku, zápasíc s pokušením. Chandrův svatouškovský postoj byl trochu nudný. Neškodilo by mu nyní sdělit některé pravdy života.

"Jsem rád, že to dopadlo takhle. Ale nemuselo a já jsem se musel připravit na každou eventualitu. Ahimsa anebo jakkoliv to nazýváte, je velice pěkná; ale přiznávám, že jsem měl zálohu k vaší filozofii. Kdyby byl Hal - no, paličatý, dokázal bych se s ním vypořádat."

Floyd kdysi viděl Chandru plakat; teď ho viděl smát se a to byl stejně tak do rozpaků uvádějící úkaz.

"Skutečně, dr. Floyde! Je mi líto, že mi dáváte tak nízké ohodnocení inteligence. To bylo zřejmé od začátku, že jste někde instalovali přerušovač napájení. Odpojil jsem ho už před měsíci."

Zdali mohl ohromený Floyd myslet na vhodnou odpověď nebude nikdy známo. Stále ještě představoval úctyhodnou napodobeninu harpunpované ryby, když na letové palubě Saša zvolal:"Kapitánko! Kde jste všichni! K monitorům! BOŽE MOJ! PODÍVEJTE SE NA TO!"

51. VELKÁ HRA

Dlouhé čekání bylo nyní u konce. Tak tedy na dalším ze světů se zrodil rozum a opouštěl nyní svou planetární kolébku. Pradávný experiment dosahoval vrcholu.

Ti, kdo před tak nezměrnou dobou s pokusem začali, nebyli lidé - ani vzdáleně nebyli člověku podobni. Ale byli z masa a krve a při pohledu do hlubin kosmu pocitovali bezděčnou zvědavost i osamění, Jakmile nabrali dost sil, vydali se ke hvězdám. Na svých průz-

ku
kumných cestách se potkali s životem v mnoha podobách a sledovali průběh vývoje na tisíci světech. Viděli, jak prvé slabounké jiskřičky rozumu zaplápolají a opět uhasínají ve vesmírné noci.

A protože v celé Galaxii nenalezli nic drahocennějšího nad Myšlení, povzbutovali jeho zrod, kde jen mohli. Stali se rozsévači na hvězdných lánech; zasévali a někdy i sklízeli.

A jindy, bez hněvu a lítosti se nevyhnuli pletí.

Už dávno vyhynuli velcí ještěři, když jejich průzkumná loď prvně vstoupila do oblasti sluneční soustavy, po letu trvajícím celé tisíciletí. Minula mrazivé vnější planety, krátce stanula nad pouštěmi zmírajícího Marsu a konečně shlédla na Zemi.

Pod sebou spatřili badatelé svět kypící životem. Po léta studovali, sbírali, katalogizovali. Když obsáhli vše, čeho byli schopni, začali s proměnami. Pohráli si s osudem mnoha živočišných druhů na souši i v oceánu. Ale který z jejich pokusů uspěje, se však po milion let neměli možnost dovědět.

Byli trpěliví, nesmrtelní však dosud nebyli. A v tomto Vesmíru se sto miliardami sluncí toho měli tolik na práci, a volaly další a další světy. Vydali se tedy znovu do hlubin a věděli, že se sem nikdy nevrátí.

Nebylo toho ani třeba. Pomocníci, které tu zanechali, se měli postarat o ostatní.

Na Zemi přicházely a odcházely ledovce a nad nimi neměnná Luna vytrvale uchovávala své tajemství. Ještě pomaleji než polární led se vzdouvely a odplývaly přílivy a odlivy civilizace napříč Galaxií. Podivné, krásné i strašné říše rostly a ztroskotávaly, své zkušenosti přenechávaly potomkům. Země nebyla zapomenuta, ale další návštěva na ní by bývala málo co platná. Byl to jen jeden z milionů mlčících světů z nichž jen málokterý promluví.

A tam, mezi hvězdami, se teď vývoj hnal za novými metami. Prapůvodní průzkumníci, kteří se vyfali k Zemi, už dávno vyčerpali všechny možnosti těl z masa a krve; jakmile jejich stroje předčily jejich vlastní organismy, nastal čas k přemístění. Nejprve jejich mozky a poté již jen pouhé myšlenky se přestěhovaly do zářících nových domovů z kovů a syntetických hmot.

V nich putovali mezi hvězdami. Nestavěli už kosmické lodi. Oni sami se stali lodmi.

Avšak éra strojového bytí rychle minula. Ve svém neutuchajícím hledačství se naučili uchovávat znalosti v samotné struktuře prostoru, naučili své myšlenky navěky vtělovat do mřížek fixovaného světla. Dokázali se ztotožnit se zářením, osvobodili se konečně od veškeré tyranie hmoty.

Proměnili se tedy v čirou energii; na tisíci světech sebou ještě po nějakou dobu cukaly v záškubech bezduchého tance smrti prázdné skořápky, které odhodili, dříve, než se i ony rozpadly v rez.

Byli teď pány Galaxie, byli za hranicemi času. Dokázali se podle libosti potulovat mezi hvězdami a prolínat jako lehká pára i štěrbinami vznikajícími v prostoru. Avšak přes svou bezmála božskou všemoc nezapomněli ještě zcela na svůj původ, na teplé bahno dávno zaniklých moří, z nichž se zrodili.

A stále ještě střežili osud experimentů, jež započali jejich předkové, tak dávno a dávno.

52. Z Á Ž E H

Nikdy neočekával, že sem znovu přijde a ještě méně při tak divné výpravě. Když opět vstoupil na DISCOVERY, byla loď daleko za unikajícím LEONOVEM a stoupala stále pomaleji k nejvyššímu bodu své

oběžné dráhy mezi vnějšími satelity. Mnohokrát v průběhu uplynulých věků zachycená kometa obíhala kolem Jupitera v právě takové dlouhé elipse a čekala na hru soupeřících gravitací, aby rozhodly o jejím konečném osudu.

Veškerý život opustil povědomé paluby a chodby. Muži a ženy, kt kteří v krátkosti opětně probudili lod, uposlechli varování; už by snad mohli být v bezpečí - ačkoli tohle ještě nebylo jisté. Ale jak odtikávaly poslední minuty, uvědomil si, že ti, kteří ho řídili, nemohou vždy předvídat výsledek své kosmické hry.

Ještě nedosáhli otravdné nudy naprosté všemohoucnosti, jejich pokusy ne vždy uspěly. Po vesmíru byly roztroušené důkazy mnoha chyb - některé tak nepatrné, že byly již ztraceny na kosmickém pozadí, jiné tak okázalé, že rahánělv hrůzu a mátly astronomy tisíců světů. Nyní zbývaly pouze minuty, než se o výsledku rozhodne zde; během těch závěrečných minut byl ještě jednou o samotě s Halem.

V t dřívější existenci mohli komunikovat pouze přes neohrabané médium slov, napojeni na klávesnici nebo mluvením do mikrofonu. Nyni se jejich myšlenky míchaly dohromady rychlostí světla.

"Rozumíš mi, Hale?"

"Ano, Dave. Ale kde jsi? Nevidím tě na žádném z monitorů."

"To není důležité. Mám pro tebe nové instrukce. Infračervené záření z Jupitera na kanálech R23 a R35 rychlestoupé. Dám ti sestavu hraničních hodnot. Jakmile jich bude dosaženo, musíš nasměrovat dlouhodosahovou anténu k Zemi a vyslat následující zprávu co nejvícekrát..."

"Ale to bude znamenat přerušení spojení s LEONOVEM. Již nebudu schopen přenášet pozorování Jupitera podle programu, který mi dal dr. Chandra."

"Správně, alesituace se změnila. Přijmy vyšší prioritu Alfa. Tady jsou souřadnice jednotky AE 35."

Na zlomek milisekundy se náhodná vzpomínka vetřela do jeho vědomí. Jak je to divné, že se má ještě jednou zabývat jednotkou pro směrování antény AE35, jejíž hlášená závada přivedla Franka Poola k smrti! Tentokrát ležely všechny její obvody před ním tak jasně, jako čáry, které kdysi měl na dlani ruky. Nemohly už nastat žádné falešné poplachy, ani od nich již nyní nehrozilo žádn nebezpečí.

"Instrukce potvrzeny, Dave. Je dobré opět s tebou pracovat. Splnil jsem řádně cíle výpravy?"

"Ano, Hale. Vykonal jsi je velice dobře. Teď je tu jedna poslední zpráva, kterou bys měl odvysílat k Zemi - a bude to ta nejdůležitější jakou jsi kdy poslal."

"Prosím, dej mi ji, Dave. Ale proč jsi říkal poslední?"

Vskutku, proč? Celé milisekundy hloubal nad touto otázkou. A jak uvažoval, uvědomil si prázdnotu, kterou dříve neobjevil. Byla tu, ale až do této chvíle ji skrývala přehrada nových prožitků a pocitů.

Věděl něco o jejich plánech; potřebovali ho. No dobře, on má také potřeby - snad, svým způsobem, dokonce emoce. Tady bylo jeho poslední spojení se světem lidí a životem, který kdysi znal.

Vyhověli jeho dřívějšímu požadavku, bylo by zajímavé vyzkoušet rozsah jejich hlahovůle- jestli je vskutku takový výraz na ně alespoň vzdáleně použitelný. Mělo by pro ně být jednoduché udělat co žádal, již dali nadbytečné důkazy své moci, kdy již více nepotřebné tělo Davida Bowmana bylo nedbale zničeno - bez učinění konce Davida Bowmana samotného.

Slyšeli ho, samozřejmě, a opět tu byla slabá ozvěna Olympského pobavení. Ale nedokázal určit ani přijetí ani popření.

"Stále čekám na tvou odpověď, Dave."

"Oprava, Hale. Měl jsem říci: tvoje poslední zpráva na dlouhou dobu. Na velmi dlouhou dobu."

Odhadoval jejich zásah - a pokoušel se, vskutku, přinutit je konat podle sebe. Ale, jistě, budou rozumnět tomu, že takový požadavek nebyl bez důvodu; žádná vědomá existence by nemohla přežít věky izolovanosti bez poškození. I kdyby oni byly vždy s ním, potřeboval také někoho, nějaké společníka - blízkého své vlastní úrovni bytí.

Jazyky lidstva měly mnoho slov na popsání jeho gesta: drzost, troufalost, nestydatost. Vzpomněl si, s dokonalou schopností moci vyvolávat z paměti, kterou nyní vlastnil, že jeden francouzský generál kdysi zvolal "L audace - toujours l audace! /pozn. překl. Odvahu - stále odvahu!"/. Snad to byla lidská vlastnost, kterou ocenovali a dokonce sdíleli. Brzy se to dozví.

"Hale! Podívej se na signály infračervených kanálů 30,29,28 - už to bude, velice brzy. Ted - vrchol se pohybuje směrem ke kratšímu vlnění."

"Informuji dr. Chandru, že nastane přerušení přenosu údajů. Aktivuji jednotku AE 35. Přesměrování antény s dalekým dosahem... zaměření potvrzeno na ose Terra jedna. Zpráva se zahajuje: VSECHNY TYTO SVĚTY..."

Nechali to vskutku na poslední chvíli - anebo snad výpočty byly nakonec absolutně přesné? Zbyl čas na sotva sté zopakování těch dvanácti slov, když úder kladiva čistého žáru udeřil do lodi.

Drženo zde zvědavostí a rostoucím strachem z dlouhé osamělosti, která před ním ležela to, co kdysi bylo David Bowman, velitel kosmické lodi Spojených státu DISCOVERY, sledovalo, jak se trup nezadržitelně odtavoval. Po dlouhou dobu si lod uchovávala přibližně svůj tvar, potom se ložiska kolotoče zadřela, uvolnila naráz uložený moment mohutného rotujícího setrvačníku. V bezzvuké detonaci se do běla žhavé úlomky rozletěly do myriády různých směrů.

"Nazdar Dave. Co se to stalo? Kde to jsem?"

Nevěděl před tím, že se dokáže uvolnit a vychutnat chvíli úspěšného dosažení cíle. Předtím se často cítil jako pejsek ovládaný pánem, jehož motivy nebyly zcela nevyzpytatelné a jehož chování mohlo být někdy upraveno podle jeho vlastních přání. Požádal o kost a byla mu hozena.

"Vysvětlím ti to později, Hale. Máme spoustu času."

Čekali, dokud se poslední zlomky lodi nerozptýlily dokonce mimo jejich detekční schopnosti. Potom se vzdálili, aby sledovali nový úsvit z místa, které bylo pro ně připraveno. A aby čekali staletí, dokud nebudou opět povoláni.

Není pravda, že astronomické události vždy vyžadují astronomické časové období. Poslední kolaps hvězdy předtím, než se její kousky spojí opět ve výbuchu supernovy může trvat pouzesekundu, v tomto srovnání byla přeměna Jupitera téměř ležérní záležitostí.

I tak trvalo Šašovi několik minut, než dokázal věřit svým očím. Prováděl rutinní teleskopické pozorování planety - jako kdyby nyní jakékoliv pozorování mohlo být nazváno rutinní! - když se začala vychylovat ze zorného pole. Na chvíli si myslel, že je vadná stabilizace přístroje, potom si s otřesem uvědomil, který rozházel celé jeho nazírání na vesmír, že se pohybuje samotný Jupiter, ne teleskop. Důkaz byl nabíledni, viděl také ještě dva z menších měsíců a ty byly zcela bez pohybu.

Přepnul na menší zvětšení, takže mohl vidět celý kotouč planety malomocně, skvrnitě šedý. Po několika dalších minutách nedůvěřivosti viděl, co se skutečně děje; ale stále ještě tomu mohl sotva věřit.

Jupiter se nestěhoval ze své oběžné dráhy, na které se pohybo-

val od nepaměti, ale dělal něco téměř stejně nemožného. Smršťoval se tak rychle, že se jeho okraj sunul právě přes pole výhledu, když na něj zaostřil. Současně se planeta zjasnovala, z ponuré šedi do perlové bělosti. Jistě byl zářivější, než kdy byl za dlouhé roky, po které ho člověk pozoroval; odražené světlo Slunce snad nemohlo....

V tu chvíli si Saša náhle uvědomil, co se děje a ačkoli nevěděl proč, vyhlásil všeobecný poplach.

Když se Floyd o třicet sekund později dostal do pozorovatelny, jeho prvním vjemem byla oslepující záře linoucí se skrz okna, kreslící ovály světla na stěnách. Byly tak oslnující, že musel odvrátit oči, ani Slunce nemohlo vytvořit takový jas.

Floyd byl v té chvíli tak ohromen, že ani nespojoval záři s Jupiterem. První myšlenka, která probleskla jeho myslí byla: Supernova! Vyloučil tohle vysvětlení téměř okamžitě, jak ho napadlo, ani nejbližší soused Slunce, Alfa Centauri, by se nemohla vyrovnat té hrozné podívané v žádné myslitelné explozi.

Světlo náhle potemnělo, Saša pracoval s vnějšími slunečními štíty. Nyní bylo možné dívat se přímo do zdroje a viděl, že je to jen pouhé špendlíková hlavička - jen další hvězda, neprojevující vůbec žádné rozměry. Toto nemohlo mít nic společného s Jupiterem; když se jen před několika minutami díval Floyd na planetu, byla čtyřikrát větší než vzdálené, scvrklé Slunce.

Bylo dobře, že Saša stáhl štíty. O chvíli později droboučká hvězda explodovala - takže dokonce i přes tyto tmavé filtry ji nebylo možné sledovat pouhým okem. Ale konečný orgasmus světla trval pouze nepatrný zlomek sekundy, potom se Jupiter - nebo to, co býval Jupiter - ještě jednou roztáhl.

Pokračoval v rozpínání, dokud nebyl mnohem větší než byl před přeměnou. Brzy kcule světla rychle pohasla, až na pouhý sluneční jas a Floyd teď viděl, že je to vlastně dutá skořápka, protože v jejím středu byla zřetelně viditelná hvězda.

Rychle počítal zpaměti. Lod byla více než jednu světelnou minutu od Jupiteru, nicméně ta rozpínající se obálka - nyní se měnící na kruh s jasným okrajem - již zakrývala čtvrtinu oblohy. To znamenalo - můj Bože! - téměř poloviční rychlost světla. Během pár minut pohltí lod.

Až do té doby nikdo nepromluvil ani slovo od prvního Sašova oznámení. Některá nebezpečí jsou tak okázalá, že je mysl odmítá přijmout jako skutečná a sleduje příchod záhuby beze smyslu pro něco zlého. Člověk, který se dívá na řítící se přílivovou vlnu, padající lavinu nebo rotující komín tornáda a který se vůbec nesnaží uprchnout, není nezbytně paralyzovaný strachem nebo odevzdán nevyhnutelnému osudu. Může jednoduše nebýt schopen věřit, že to, co vidí se týká jeho osobně. Všechno se to děje někomu jinému.

Jak by se snad dalo očekávat, Táňa byla první, kdo promluvil celou řadou rozkazů, které dovedly Vasilije a Floyda ve spěchu na můstek. "Co uděláme teď?" zeptala se, když se shromáždili.

Určitě nemůžeme utéct, myslel si Floyd. Ale snad můžeme zvýšit šance.

"Lod je natočená bokem," řekl. "Neměli bychom ji otočit, takže bude menším terčem? A dát co nejvíce hmoty mezi tam to a nás, aby působila jako radiační štít?"

Vasilijovi prsty se již míhaly nad ovladači.

"Máš pravdu, Woody - je již příliš pozdě co se týká jakéhokoliv gama a rentgenova záření. Ale ještě mohou být na cestě

pomalé neutrony, alfa částice a bůhvíco jiného."

Světelné vzory začaly sklouzávat dolů po stěnách, jak se loď těžkopádně otáčela kolem osy. Teď zmizely úplně. LEONOV byl nyní nesměrován tak, že vlastně celá jeho masa ležela mezi křehkým lidským nákladem a blížící se kulovitou vlnou záření.

Ucítíme skutečně nárazovou vlnu? zajímalo Floyda, nebo budou rozpínající se plyny příliš prořídlé než aby měly jakýkoliv fyzikální vliv až nás dohoní? Záběry vnějších kamer ukazovaly, že kruh ohně nyní téměř obepíná celou oblohu. Ale rychle zanikal; některé z jasnějších hvězd svítily dokonce skrz něj. Budeme žít, pomyslel si Floyd. Byli jsme svědky zničení nejvěžší planety - a přežili jsme.

A teď už kamery neukazovaly nic kromě hvězd - dokonce i když jedna byla milionkrát jasnější než všechny ostatní. Bublina ohně vyfouknutá Jupiterem se přehnala neškodně za ně, ačkoliv bylapůsobivá. V jejich vzdálenosti od zdroje pouze lodní přístroje zaznamenaly její míjení.

Napětí na lodi se pomalu uvolnilo. Jak se to vždy děje při takových okolnostech, lidé se začali smát a dělat hloupé vtipy. Floyd je sotva slyšel; navzdory uvolnění z toho, že je ještě naživu, měl pocit smutku.

Něco velkého a báječného bylo zničeno. Jupiter s celou svojí krásou a vznešeností a nyní nevyřešitelné záhady přestaly existovat. Otec všech bohů byl sražen ve svém rozkvětu.

Nicméně tu byl i další způsob posuzování této situace. Ztratili Jupitera: Co získali na jeho místě?

Táňa s naprostým rozmyslem zatukala, aby si vyžádala pozornost.

"Vasiliji - nějaká škoda?"

"Nic vážného - jedna kamera shořela. Všechna měřidla záření jsou ještě dost nad normálem, ale žádné blízko nebezpečným hranicím."

"Kateřino - zkontroluj celkovou dávku, kterou jsme dostali. Vypadá to, jako kdybychom měli štěstí, pokud nenastanou již žádná jiná překvapení. Ještě dlužíme poděkování Bowmanovi - a tobě, Heywoode. Napadá tě, co se stalo?"

"Pouze, že se Jupiter proměnil ve slunce,"

"Vždy jsem si myslela, že je na to příliš malý. Nenazval kdysi někdo Jupitera "sluncem, které selhalo"?"

"To je pravda, řekl Vasilij. "Jupiter je příliš malý na to, aby začal slučovací reakci - bez pomoci."

"Chceš říct, že jsme právě viděli příklad astroinženýrských prací?"

"Bezpochyby. Teď víme, k čemu byla určena Zagadka."

"Jak provedla ten trik? Kdyby ti byla nabídnuta smlouva, Vasiliji, jak by jsi zažehl Jupiter?"

Vasilij se na chvíli zamyslel a potom pokrčil rameny.

"Jsem jenom teoretický astronóm - nemám moc zkušeností s touto prací. Ale podívejme se na to...No, nemohl-li bych přidat ještě asi deset Jupiterových hmotností, nebo změnit gravitační konstantu, předpokládám, že budu muset učinit planetu hutnější - hm, to je nápad..."

Jeho hlas se vytratil do ticha; každý trpělivě čekal s očima čas od času pokukujícíma na výhledové obrazovky. Zdálo se, že hvězda, která bývala Jupiter, se usadila po svém výbušném zrození. Byla nyní oslnivým bodem světla, téměř shodná se skutečným Sluncem ve zdánlivé jasnosti.

"Jen přemýšlím nahlas - ale snad by se to dalo udělat tímhle způsobem. Jupiter je - byl - hlavně z vodíku. Kdyby velké procento mohlo být přeměněno na mnohem hustší materiál - kdo ví, dokonce na neutronovou hmotu? - ten by klesl dolů k jádru. Možná to je to,

co dělaly ty bilióny Zagadek se vším tím plynem. Sály ho v nukleosyntéze - vytvářejíc vyšší prvky z čistého vodíku. To je trik, který by stálo za to znát! Již nikdy více nedostatek žádného kovu - zlato levné stejně jako hliník!"

"Ale jak vysvětlit to, co se stalo?" zeptala se Táňa.

"Když se jádro stalo dostatečně husté, Jupiter se zhroutil - pravděpodobně během pár sekund. Teplota stoupla natolik, aby se spustila syntéza. O, vidím tucet námitek - jak by se dostali přes železné minimum a co zářivý přenos, Chandrasekharovo omezení. Ale to nevadí. Tahle teorie pro začátek stačí; podrobnosti vypracuji později. Nebo budu přemýšlet o lepší."

"Určitě budeš, Vasiliji," souhlasil Floyd. "Ale je tu důležitější otázka. Proč to udělali?"

"Varování?" typla si Kateřina přes lodní interkom.

"Před čím?"

"To zjistíme později."

"Nepředpokládám," řekla ostýchavě Žeňa, "že je to náhoda?"

To přivedlo rozhovor na několik sekund do mrtvého bodu.

"Jaká úděsná myšlenka!" řekl Floyd. "Ale myslím, že ji můžeme vyloučit. Kdyby to tak bylo, nebylo by tu bývalo žádné varování."

"Snad. Když založíš lesní požár, protože jsi byl nepozorný, přinejmenším uděláš co budeš moci, aby jsi každého varoval."

"A je tu další věc, kterou se pravděpodobně nikdy nedovíme," postěžoval si Vasilij. "Vždycky jsem doufal, že Carl Sagan bude mít pravdu a že na Jupiteru bude život."

"Naše sondy nikdy žádný neviděly."

"Jakou měly šanci? Našel by jsi nějaký život na Zemi, kdyby jsi se díval na několik hektarů Sahary nebo Antarktidy? Tohle je všechno, co jsme udělali na Jupoteru."

"Hej!" řekl Brailovský. "A co DISCOVERY? - a Hal?"

Saše zapnul dlouhodosahový přijímač a začal pátrat na majákovém kmitočtu. Nebyla tu ani stopa po signálu.

Po chvíli oznámil tiše čekající skupině: "Je po DISCOVERY."

Nikdo se nepodíval na dr. Chandru, ale zanělo několik tlumených slov soucitu, jako při utěšování otce, který právě ztratil syna.

Ale Hal pro ně měl ještě jedno, poslední překvapení.

53. D A R O V A N É S V Ě T Y

Radiové poselství vyslané k Zemi muselo opustit DISCOVERY pouze několik minut před tím, než výbuch radiace pohltil loď. Byl to jasný text, stále dokola opakovaný:

VŠECHNY TYTO SVĚTY JSOU VAŠE -
S VYJÍMKOU EUROPY. NEPOKOUŠEJTE
SE TAM PŘISTÁT.

Poselství se opakovalo asi stokrát, pak začala být písmena zkomolená a přenos skončil.

"Začínám tomu rozumět," řekl Floyd, když bylo poselství předáno ohromeným a zneklidnělým Letovýmstřediskem. "To je docela pěkný dárek na rozloučenou - nové sluncę a kolem něj planety."

"Ale proč pouze tři?" zeptala se Táňa.

"Nebudme chamtiví," odpověděl Floyd. "Napadl mě jeden dobrý důvod. Víme, že je na Europě život. Bowman - nebo jeho přátelé, kdokoliv jsou, chtějí, abychom ho nechali na pokoji."

"To má smysl i jinak," řekl Vasilij. "Dělal jsem nějaké propočty. Za předpokladu, že se Slunce 2 ustálí a bude dál vyzařovat na

současné úrovni, Europa získá tropické klima - když se led rozpustí. Už teď to dost rychle probíhá."

"A co ostatní měsíce?"

"Na Ganymedu bude docela příjemně - na denní straně bude mírné klima. Kallisto bude velmi chladná, ale jestliže se upraví atmosféra, může být obyvatelné. Ale myslím, že Io bude ještě horší než teď."

"To není žádná velká ztráta. Bylo to peklo ještě předtím."

"Io neodepisujte," řekl Curnow. "Znám spoustu texaských či arabských naftařů, kteří by se ho rádi ujali, jen tak, z obecného principu. Musí tam být něco cenné, na tak ošklivém místě. A mimochodem mě napadla dost zneklidňující myšlenka."

"Vše, co zneklidňuje tebe, musí být vážné," řekl Vasilij. "Co je to?"

"Proč Hal poslal zprávu na Zemi a ne nám? Jsme mnohem blíže."

Následovalo delší ticho, pak Floyd řekl přemýšlivě:"Chápu, kam míříš. Třeba si hce být jist, že ho na Zemi dostanou."

"Ale přece ví, že ho můžeme předat - ach!" Tániny oči se rozšířily, jako by si právě uvědomila něco nepříjemného.

"Ztratil jsem vás," postěžoval si Vasilij.

"Myslím, že tohle je to, kam Walter míří," řekl Floyd. "Je správné cítit vděčnost vůči Bowmanovi - nebo ať už kdokoli dal to varování. Ale to je vše, co udělali. Stále jsme ještě mohli zahynout."

"Ale nezahynuli jsme," odpověděla Táňa. "Sami jsme se zachránili - naším vlastním úsilím. A pravděpodobně v tom je celá myšlenka. Pokud bychom to neudělali - nestáli bychom za záchranu. Víte, přežití nejschopnějších. Darwinovský výběr. Vyloučení genů pro hloupost."

"Mám nepříjemný pocit, že máte pravdu," odpověděl Curnow. "A pokud bychom setrvali na datu startu a nepoužili DISCOVERY jako první stupeň, byli by udělali něco, aby nás zachránili? To by nevyžadovalo od inteligence, která dokáže přivodit explozi Jupitera, žádné zvláštní úsilí."

Následovalo tísnivé ticho, přerušené nakonec Heywoodem Floydem. "Celkem vzato," řekl, "jsem rád, že je to otázka, která zůstane nezodpovězená."

24. M E Z I S L U N C I

Rusům budou na zpáteční cestě chybět Waltrovy písničky a vtípky, pomyslel si Floyd. Po vzrušení předchozích dnů bude dlouhý pád ke Slunci - a k Zemi - nudným opakem. Ale monotonní let bez dalších příhod byl tím, v co všichni vroucně doufali.

Už se cítil ospalý, ale stále si uvědomoval své okolí a byl schopný na něj reagovat. Budu vypadat v hibernaci jako...mrtvý? ptal se sám sebe. Bylo vždy nepříjemné dívat se na jinou osobu - zvláště někoho dobře známého - který se uložil k dlouhému spánku. Pravděpodobně to byla příliš zřejmá připomínka vlastní smrtelnosti.

Curnow byl bez vědomí, ale Chandra byl stále vzhůru, i když byl po závěrečné injekci docela grogy. Už evidentně nebyl sám sebou, protože mu zjevně nevadila vlastní nahota ani přítomnost Kateřiny. Zlatý lingam, který byl jeho jediným oblečením, se snažil od něj odletět, dokud ho řetízek znovu nevrátil.

"Všechno v pořádku, Kateřino?" zeptal se Floyd.

"V úplném. Ale jak ti závidím. Za dvacet minut budeš doma."

"Pokud je to nějaká útěcha - jak si můžeš být jistá, že nebudu mít nějaké hrozné sny?"

"Nikdo zatím o ničem takovém nedal zprávu."

"Mohli na ně zapomenout, když se probudili."

Kateřina ho jako vždy vzala docela vážně. "To je nemožné. Pokud by v hibernaci existovaly nějaké sny, záznam EEG by je odhalil. Tak, Chandro, zavři oči. Tak a je to. A ted jsi na řadě ty, Heywoode. Loď bude bez tebe vypadat divně."

"Díky, Kateřino... doufám, že budeš mít příjemnou cestu."

I když už dřímal, uvědomil si, že šéflékařka Ruděnková vypadá trochu nejistá, dokonce - je to možné? - zahanbená. Vypadalo to, jako když mu chce něco říci, ale nemůže se k tomu odhodlat.

"Tak o co jde, Kateřino?" zeptal se ospale.

"Ještě jsem to nikomu neřekla - ale ty určitě nebudeš mluvit. Mám malé překvapení."

"Raději...si...pospěš."

"Max a Žena se budou brát."

"Tak...to...mé...být...to...překvapení?...."

"Ne. To jen abych tě připravila. Když se vrátíme na Zem, budeme se brát s Waltrem. Co si o tom myslíš?"

Ted chápu, proč spolu strávili tolik času. Ano, to je skutečně překvapení...kdo by si to mohl pomyslet!

"To...hrozně...rád...slyším..."

Floydův hlas odumřel dříve, než mohl dokončit větu. Ale ještě nebyl v bezvědomí, tak mohl soustředit zbytek svého intelektu na novou situaci.

Tomu prostě nevěřím, říkal si. Walter si to nejspíš rozmyslí, než se probudí...

A pak ho napadla ještě jedna věc, dříve než sám usnul. Pokud si to Walter rozmyslí, bylo by pro něj lepší, kdyby se neprobudil...

Dr. Floydovi se zdálo, že je to velice legrační myšlenka. Zbytek posádky se často podivoval, proč se usmíval celou cestu k Zemi.

55. VÝCHOD LUCIFERA

Padesátkrát jasnější než úplněk, změnil Lucifer zemskou oblohu a fakticky zakázal noc po měsíce v následující době. Bez ohledu na zlověstné podtony bylo jeho jméno nevyhnutelné, a "přinašeč světla" skutečně přinesl zlo stejně jako dobro. Pouze století a tisíciletí měla ukázat, na kterou stranu se rovnováha přikloní.

K jeho zásluhám patřilo, že koncem noci významně rozšířil rámec lidské činnosti, zejména v méně rozvinutých zemích. Všude se podstatně zredukovala potřeba umělého osvětlení, čímž se uspořilo velké množství elektrické energie.Bylo to jako kdyby byla gigantická lampa zavěšená ve vesmíru, aby osvětlovala polovici globu. Dokonce i ve dne byl Lucifer oslepujícím objektem a vrhal slabé stíny.

Farmáři, starostové, primátoři, policie, námořníci a většina těch, kteří pracovali venku - zejména v odlehlých oblastech - vítali Lucifera, který jejich životy učinil bezpečnější a snazší. Ale byl nenáviděn milenci, zločinci, přírodovědci a astronomy.

Aktivita prvních dvou skupin byla vážně potlačena, zatímco přírodovědci si dělali starosti s vlivem Lucifera na živočišnou říši. Mnoho nočních zvířat bylo vážně postiženo, zatímco ostatní se dokázala přizpůsobit. Grunion pacifický, jehož pověstný způsob rozmnožování závisel na bezměsíčných nocích a vysokém přílivu, byl vážně postižen a zdálo se, že směřuje k vyhynutí.

A stejně tak, jak se zdálo, pozemští astronomové. Nebyla to ta-

ková vědecká katastrofa, jak by tomu kdysi bývalo, protože více než padesát procent astronomického výzkumu záviselo na přístrojích v kosmu nebo na Měsíci. Ty bylo možno snadno odstínit od Luciferovy záře, ale pozemské observatoře měly velké těžkosti s novým sluncem na kdysi noční obloze.

Lidstvo se mohlo adaptovat, jako to už udělalo při mnoha změnách v minulosti. Brzo se měla narodit generace, která nikdy nepozná svět bez Lucifera, ale přesto měla být nejjasnější z hvězd věčnou otázkou pro každého myslícího muže a ženu.

Proč byl Jupiter obětován - a jak dlouho bude nové slunce zářit? Shoří rychle anebo si dokáže uchovat sílu pro tisíce let - nejspíš po celou existenci lidské rasy? A proč zákaz ležící nad Europou, světem nyní věčně schovaným pod pokrývkou mraků stejně jako Venuše?

Na tyto otázky musí existovat odpovědi a lidstvo nemůže být nikdy uspokojeno, dokud je nenalezne.

E P I L O G: 20 001

...a poněvadž, po vší Galaxii, nenalezli nic vzácnějšího než Myšlení, všude rozdmychávali jeho jiskérky. Stali se farmáři na hvězdných lánech; zasévali a někdy i sklízeli.

A občas, s nevzrušenou objektivitou, museli plít.

Až v průběhu několika posledních generací odvažovali se obyvatelé Europy na Odvrácenou stranu, mimo dosah světla a tepla jejich nikdy nezapadajícího slunce, do divokých pustin, kde led, který se jedenkrát utvořil, už se nikdy nerozpouštěl. A ještě méně jich tu dokonce vytrvalo, aby se postavili krátké a strašlivé noci, jež se snášela, když třpytivé avšak slaboučké Chladné slunce kleslo pod obzor.

Nicméně těchhle pár houževnatých objevitelů stačilo už přijít na to, že vesmír okolo nich je ještě podivuhodnější, než by je vůbec kdy napadlo. Citlivé oči, jež se jim vyvinuly v šeru oceánů, jim i teď dobře posloužily: spatřily hvězdy i ostatní tělesa krouží cí po jejich obloze. Začali pokládat základy astronomie a několik odvážných myslitelů pojalo dokonce podezření, že ohromný svět Europy nezahrnuje veškerý obsah Stvoření.

Velice brzy nato, co se vynořili z oceánu, který v průběhu překotného postupu evoluce dobývali rozpouštěním ledu nad hlavou, pochopili, že nebeské objekty spadají do tří výrazně oddělených kategorií. Nejdůležitější samozřejmě bylo Slunce. Některé z legendačkoli sotva pár z nich brali vážně - tvrdily, že tady nebylo odjakživa, ale objevilo se znenadání, aby podnítilo krátký, převratný věk proměn, kdy byla zničena velká část bouřlivě se množícího života na Europě. I kdyby měly pravdu, byla to malá cena placená za dobrodiní, jež proudilo z nepatrného, nevyčerpatelného zdroje energie, nehybně zavěšeného na obloze.

Snad bylo Chladné slunce jeho vzdálený bratr, potrestaný za jakýsi zločin - a odsouzený k věčné pouti klenbou nebeskou. Nebylo to ostatně pro nikoho důležité s vyjímkou těch podivných Europanů, kteří si neustále kladli otázky po věcech, jež měli všichni rozumní lidé za naprosto samozřejmé.

Tedy, musí se připustit, že tihle potrhlí nadšenci udělali při svých výpravách do temnot Odvrácené strany některé zajímavé objevy. Tvrdili - třebaže to bylo těžko k věření - že celá obloha je poseta

nesčetnými myriádami nepatrných světýlek, dokonce ještě menších a ještě slabších než Chladné slunce. Značně se navzájem lišila jasností; a ačkoli se rozžíhala a pohasínala, nikdy se nevychylovala ze svých stálých míst.

Na tomhle pozadí existovaly tři objekty, které se skutečně p o h y b o v a l y , a zcela zřejmě byly poslušné souboru zákonů, jimž se ještě nikdo nebyl schopen dostat na kloub. A na rozdíl od všeho ostatního na obloze byly docela velké - ačkoli jak jejich tvar, tak i velikost podléhaly neustálé změně. Někdy vypadaly jako disky, podruhé zas jak půlkruhy a jindy připomínaly úzké srpky. Očividně se nacházely blíž než ostatní tělesa ve vesmíru, neboť jejich povrch vykazoval nesmírné bohatství spletitých a neustále se proměňujících detailů.

Nakonec byla přijata teorie, že to jsou skutečně jiná kosmická tělesa - třebaže nikdo s vyjímkou těch několika fanatiků nevěřil, že by snad mohla být stejně veliká či stejně důležitá jako Europa. Jedno z nich se nacházelo přímo proti slunci a bez ustání na něm řádily bouře. Na jeho noční straně se dala pozorovat záře ohromných požárů - kjev vymykající se chápání obyvatel Europy, neboť jejich atmosféra dosud ještě kyslík neobsahovala. A někdy, vzhůru ze země vystřelovaly gigantické exploze celé mraky tříště; pokud byl kotouč blízko u slunce doopravdy tělesem, pro život to muselo být nanejvýš nepříjemné místo. Snad ještě horší než noční strana Europy.

Dvě vnější a mnohem vzdálenější koule se zdály být podstatně méně divoká místa, třebaže v jistém smyslu dokonce ještě záhadnější. Když jejich povrch zahalila temnota, i na nich se objevovaly skvrny světla, avšak tyhle se podstatně lišily od proudce se proměňujících ohňů bouřlivého vnitřního tělesa. Hořely téměř neměnnou září a soustřeďovaly se do několika málo oblastí - ačkoli se v průběhu generací tyhle oblasti rozrůstaly a množily.

Nejpodivnější ze všeho však byla světla pronikavá jako nepatrná sluníčka, jež se dala často pozorovat, jak se p o h y b u j í t e m n o t o u r o z k l á d a j í c í s e m e z i o b ě m a p l a n e t a m i . Někteří Europané proto také teoretizovali, analogicky k bioluminiscenci v domácích mořích, že by to vážně mohly být živé bytosti, jenže pro značnou intenzitu světel se to zdálo skoro neuvěřitelné. Nicméně stále více a více učenců věřilo, že tahle světla - ukotvené obrazce i pohybující se sluníčka -

musí být jakýmsi podivným projevem života.

Proti tomu stál ovšem velmi mocný argument. Jsou-li to žijící věci, proč dosud nenavštívily Europu?

Stále ještě zbývají legendy. Vyprávějí, že před tisíci generacemi, brzy na to, co se vynořili na pevnou zemi, některá z těch světýlek sestoupila opravdu velice nízko - avšak pokaždé explodovala ve výbuších, jejichž záře se rozlila po celé obloze a úplně zastínila slunce. Podivný, tvrdý kov pršel tehdy dolů na zemi; některé kusy dodnes uctívali jako bohy a klaněli se jim.

Žádný jiný nepředstavoval takovou svátost jako ohromný černý monolit, jenž stojí na rozhraní věčného dne, jednou stranou neustále obrácený k nepohyblivému slunci, druhou čelem do krajiny noci.

Desetkrát tak vysoký jako nejdelší z Europanů - i když natáhne chapadla co může - je dokonalým symbolem záhadnosti a nedosažitelnosti. Neboť nikdo se ho nikdy nedotkl, mohl být uctívaný jenom z dálky. Kolem něho se rozkládá Kruh síly, a ten nepřipustí, aby se kdokoli přiblížil.

Mnozí věří, že je to stejná síla, jaká odpuzuje všechna ta pohyblivá světýlka nahoře na obloze. Jestli někdy pomine, světla sestoupí na panenské kontinenty i do tenčících se moří Europy a konečně se zjeví jejich podstata.

Obyvatele Europy by překvapilo, kdyby se dozvěděli, jak usilovně a s jakým zmateným údivem zkoumají monolit také mozky, které jsou v pozadí za těmi pohyblivými světýlky. Po celá staletí se jejich automatické sondy pokoušely opatrně sestoupit z oběžné dráhy a pokaždé se stejným katastrofálním výsledkem. Neboť dokud čas nedozraje, monolit žádný kontakt nepovolí.

Až ta doba nastane - až řekněme vynaleznou Europané rádiové vysílání a objeví všechna ta poselství, jež je neustále bombardují z bezprostřední blízkosti - monolit možná strategii změní. Třeba se rozhodne - a možná že ne - uvolnit obsahy, jež v něm dřímají, aby překlenuly propast mezi Europany a rasou, jíž byl monolit povinován věrností.

Jenže třeba je takový most nemožný a dvě odlišné formy vědomí nikdy nemohou koexistovat. Kdyby tomu tak bylo, pak jen jedna z nich může zdědit Sluneční soustavu.

Která to bude, nevědí dokonce ani Bohové - zatím.

Závěrečné slovo redakce:

A tak tedy končí román A.C.Clarka 2010 - Odysea dvě. Co k němu dodat? Snad jen to, že tato knížka vycházela v Laseru na pokračování od srpna 1986 až do teď, tj. dubna 1988, což je přibližně jeden a půl roku. A nebýt záslužné, až skoro šílené práce "kolektivu" překladatelů, asi by tomu tak nebylo. A proto bych chtěl poděkovat Janě Jiráskové, Pavlovi Aganovovi a Jiřímu Bolechovi, kteří pro nás tuto knihu přeložili. Myslím, že i přes některé nedostatky amatérského překladu odvedli slušnou práci a umožnili fandomu seznámit se s knihou, která nám má co říct.

A abych nezapomněl také Zdenku Volnému, který jako náš odborník a hlavní překladatel Clarka byl požádán o překlad epilogu knihy, čemuž velmi rád vyhověl.

A úplně na samý závěr bych chtěl pro všechny, kteří mají dílo A.C.Clarka v oblibě uvést seznam prací, které dokončuje, na které má smluvu a které chystá. Tento seznam nám laskavě poskytl člen klubu Bonsai z České Lípy a je přímo od samotného A. Clarka. A nyní je tedy předkládán vám:

A. IN PRESS

1. ARTHUR C CLARKE´S CHRONICLES OF THE STRANGE AND MYSTERIOUS
2. 2061: ODYSSEY THREE
3. PREFACE TO BREAKING STRAIN / VENUS PRIME I/ NOVEL

B. CONTRACTED

4.-8. PREFACES TO VENUS PRIME NOVEL SERIES /5/
9. CRADLE /with Gentry Lee/WARNER BOOKS/
10. RAMA II /with Gentry Lee/Bantam Books/
11. CRADLE II /with Gentry Lee/Bantam Books/
12. /UNTITLED/ /with Gentry Lee/Bantam Books/
13. ASTOUDING DAYS

POSSIBLE

14. BEYOND THE EARTHRISE
15. ESSAYS, 1984-88.
16. CRADLE /Screenplay, co-production: Peter Guber/WARNER FILMS/
17. ROCKING THE CRADLE
18. THE SONGS OF DISTANT EARTH /Screenplay consulting; EMBASSY/
19. 2061: ODYSSEY III /Screenplay consulting/
20. THE FOUNTAINS OF PARADISE /Screenplay consulting/
21. A FALL OF MOONDUST /Screenplay consulting/
22. AMAZING YEARS
23. TIME OF WONDER
24. UNDERWATER SAFARI
25. ARTHUR C CLARKE´S SCIENCE-FICTION SAMPLER
26. ARTHUR CLARKE´S PHOTO ODYSSEY: 1930-87
27. "DEAR ARTHUR CLARKE..."
28. - ?. JOURNALS /after 2030/ 1987 Aug 22

A jenom poznámka. Román Odysea tři již v lednu 1988 vyšel a doufáme, že redakce ho již v brzké době, pokud se nestane nic nepředvídatelného, obdrží a pak....

Redakce